27րդ ՏԱՐԻ Թիւ 7262 — 21 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1910 — ԿԻՐԱԿԻ — 6 Mars 1910 27me année N. 7262

ԽՄԲԱԳՐԱՊԵՏ
ԵՐ. ՍՐՄԱՔԷՇԽԱՆԼԵԱՆ
Դրութիւնք ետ չեն տրուիր
Բաժանորդագրութեան պայմանները տեսնել Դրդ. էջը
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՂԱԼԱԹԻՈ.

10 ՓԱՐԱ

Արեւելք

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ

10 PARAS

آرول
ارمنيجه يومى و سياسى غزته
صاحب امتيازى قره‌كيوز بوياجيان
درعليه غلطه

AREVELK
JOURNAL ARMÉNIEN
Cons/ple, Galata

ԿԻԼԻԿԻՈՅ ՈՐԲԵՐՈՒՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ» ԿԸ ՅԱՏԿԱՑՆԷ

1.— Չեւէ՛ ծախուած իւրաքանչիւր «Արեւելք»ի վրայ մէկ փարա։— 2.— Վերաբացման բաւականէն (14 դեկտ.) յետոյ գալիք բաժանորդագրութեանց իւրաքանչիւրէն 10 ղրշ.— 3.— Իւր 800 ոսկի բերքին ամէնջ բաժանորդ. պահանջին 100ին 25 ը, այսինքն 200 ոսկի.— 4. Հարսնիքի ծանուցմանց ու մահազդի վրայ 20 ական ղրշ.— 5.- Թաղ. խորհուրդի, եկեղեցւոյ, պատարագի ծանուցմանց իւրաքանչիւրէն 5 ղրշ.

ԵՐԿՐԻՆ ԹՇՆԱՄԻՆԵՐԸ

ՊԱՏԱՌՔ

(ԱՌԱՋԻՆ ՅՕԴՈՒԱԾ)

Աշխարհի վրայ մարդ չկայ որ իր թշնամիներն ու բարեկամները չունենայ։ Սակայն ամէն մարդ միեւնոյն կերպով չէ որ կ'ըմբռնէ թշնամին ու բարեկամը։ Ասոնք ընտրելու կերպը շատ սերտ կերպով կապուած է մարդուն անձնական նկարագրին հետ։ Ինքնագիտակցութեան տէր ու խելացի մէկու մը համար, բարեկամը այն է՝ որ անաչառ կերպով կը քննադատէ իր արարքները, իր թերութիւնները կը մատնանշէ եւ կ'ուղէ դէպի կատարելութեան ճամբան մղել միշտ՝ իր բարեկամական զգացումներուն վրայ հաստատ գտնող անձը։ Իսկ ինքնագիտակից ու ինքնահաւան տխմարի մը համար այս տեսակ մէկը ամէնավատ տեսակէն թշնամի մըն է պարզապէս։ Ասանկ մէկու մը համար բարեկամը այն ծեքծեքուն գովասանողն է որ իր բոլոր թերութիւնները կը ծածկէ, բոլոր գէշ գործերը առանց բացառութեան կը փառաբանէ եւ իր շողոքորթութեան իբր վարձք դիմացինին թերութիւնները շահագործելու մակաբուծութեան կը հետամտի։

Կառավարութիւններն ալ անհատներու պէս են բարեկամներու եւ թշնամիներու ընտրութեան մէջ։ Իրենց նկարագիրէն կախում ունի ատիկա՝ քանի որ կառավարութիւն մըն ալ չդադրիր իրեն յատուկ նկարագիր մը ունենալէ։

Բռնակալութեան ամբողջ տեւողութեան միջոցին, այս երկրին երդուեալ թշնամիները կը նկատուէին ամէն անոնք՝ որոնք կը փափաքէին որ անարդարութիւններն ու կեղեքումները վերջ գտնեն, կը փափաքէին որ իշխանութիւնը արդարութեան եւ իրաւունքի վրայ հիմնուի, եւ անոնք մանաւանդ, որ անկեղծ համարձակութիւնը կ'ունենային այդ փափաքները արտայայտելու այս ու այն ձեւով։ Եւ հակադարձաբար, ամէն կերպով յարգուած, պատուուած, փայփայուած, առանձնաշնորհուած բարեկամներ էին հոս այն ատեն ամէն անոնք՝ որոնք կ'ըսէին թէ աշխարհի ամէնէն արդարադատ կառավարութիւնը Թուրքիոյ մէջ է եւ այդ կառավարութեան պետը —Համիտ— ամէնակատարեալ gentelmanն է զոր կարելի ըլլար երեւակայել. ու այս ձեւին վրայ շինուած իրենց շողոքորթութիւնը այնքան սուղի կը ծախէին, անոր փոխարէն անանկ մելեգնօրէն կը ծծէին երկրին կենսաւոր երակները որ՝ այծին կոնակը շփելով կաթը քամողի իրենց դերը երբեք չպիտի յօժարէին ինքնաբերաբար ձգել։

Օր մը իրերուն կարգը յեղաշրջուեցաւ յանկարծ եւ, այդ օրէն սկսեալ, երկրին ճշմարիտ բարեկամները կարծեցին թէ իրենց անկեղծութիւնը պիտի գնահատուի դէթ ասկէ ետքը։ Միայն օտարները չէ, մենք ալ, երկրին ներքին ճշմարիտ սիրողներն ալ այնպէս յուսացինք պահիկ մը —աւա՜ղ պահիկ մը միայն— մեր գինովութեան ու խանդավառութեան մէջ։ Ցաւալի է ըսել որ խանդավառութեան ու գինովութեան վայրկեանները անցան, եւ իրականութիւնները եկան անկէ ի վեր ծուփ առ ծուփ ցնդեցնել մեր ալոսր ակնկալութիւններն ու անուշ երազները։ Մենք, Հայերս մանաւորապէս, արդարութիւն պաղատեցինք, հաւասարութեան համար հոգի տուինք եւ եղբայրութեան անունով պաղատեցանք։ Հիմա, ուզենք չուզենք, հեգնոտ քմծիծաղ մը կուգայ մեր շրթունքներուն օղակը կծկել ամէն անգամ որ այդ բառերը արտասանել ուզենք։ Այս երկրին օտար բարեկամները անժամանակ ու հայածեալ նկատեցին մեր յուսախաբութիւնը։ Բայց հիմա կարգը իրենց եկած է՝ այդ յուսախաբութեան ենթարկուելու։ Թան, ֆրանսական ամէնէն կարեւոր քաղաքական թերթը, ազատութենէն ի վեր այս երկրին համար ամէնէն յարգելի լրագրական autoritéներէն մէկն էր, ամէնէն անաչառներէն ու ամէնէն բարեացակամներէն մէկը, եւ իր Պոլսոյ թղթակիցը տեսակ մը persona grata ի դիրք կը վայելէր ժէօն-Թիւրք շրջանակներու մէջ։ Բայց քանի մը օրէ ի վեր դադրած է այնպէս ըլլալէ, քանի մը օրէ ի վեր թշնամի մըն է ան այս երկրին համար՝ Թուրք լրագիրներու միաձայնութեամբ դատուամբ։ Ինչո՞ւ։

Որովհետեւ ներքին դատաւները պատրաստ մը ըսելէ ետքը, այդ թղթակիցը, Պ. Ժան Ռօտ, անկեղծութիւնը ունեցեր է մատը այս երկրին ամէնէն մահացու վէրքերէն մէկուն վրայ դնելու։ Այդ վէրքը այնքան թարախոտ ու փտախտաւոր հանգամանք մը ունի որ Պ. Ժան Ռօտի մատը սաստիկ կերպով կը կսմթեցնէ զայն, եւ ցաւէն ինքզինքնին կորսնցուցած մեր Թուրք պաշտօնակիցները, ծիծաղելի հոգեբանութիւնով մը, երէկուան պաշտուածը այսօր յանկարծ անարգելու, անոր դէմ լեզուագարութիւն ընելու եւ զայն թշնամի նկատելու կ'ելլեն։ Բոլոր թերթերը գրեթէ արտասովոր մոլեգնութեամբ այդ համբաւաւոր դարձած թղթակցութիւնը՝ որուն գլխաւոր առարկան է կաշառակերութիւնը։ Կաշառքը այս երկրին մէջ այնքան խորարմատ, այնքան ընդհանրական ախտ մըն է որ, Թուրք մամուլը, «Թան»ի թղթակցին անկեղծութեան դէմ իր զգացած բոլոր զայրոյթին մէջն իսկ չի համարձակիր եղելութիւնները հերքելու, ինք ալ կերպով մը կ'ստիպուի խոստովանիլ եւ չժխտելու կը փնտռէ միայն այն մանկական արդարացութեամբ որ՝ ուրիշ երկիրներու մէջ ալ կաշառքը կայ եղե՞ր եւ աւելի մեծ քանակութիւններով։

Մեր Թուրք պաշտօնակիցներէն մէկը մանաւանդ, այս առթիւ, կը յիշէ Բանամայի խնդիրը, Թրանսվալի պատերազմին ատենը զինուորական պիտոյքի հայթայթիչներուն ու Բիլի գերմանական նաւարանին գեղծումները եւ վերջապէս Ռուսիոյ մէջ ծայրէն միւսը տիրող պաշտօնեաներու կաշառակերութիւնը։ Իրաւ է թէ, առանց ինքզինքը միւթարել ուզողի մը, ճշմարտապէս ծանրախոհ տեղի տալու վայել այս միամիտ հաւասարը խոստովանելու մարդ կը խղճահարի, սակայն քանի որ հայ մամուլին ճակատագիրն է կարծես այս երկրին մէջ անկեղծութեան բաժակը մատուցանելու աքերասիտ պաշտօնը, կը փորձեմ քանի մը պզտիկ դիտողութիւններով փլցնել այդ լնունալըստանհութեան գեղեցիկ շէնքը։ Ֆրանսայի մէջ Բանամայի հսկայ, վիթխարի գեղծումը տեղի ունեցաւ. եւ պիտի ըսեմ թէ Ֆրանսայի մէջ ասկէ անգամ աւելի ահաւոր մեծութեամբ գեղծում մը տեղի ունեցաւ, այն է արդարութեան բարոյական սոսկալի գեղծումը Տրէֆիւսի խնդրոյն շուրջը. սակայն հետեւանքները ի՞նչ եղան. ամ մը ուղղամիտ մարդիկ ի՜նչ հսկայ հոսանք կրցին առաջ բերել ճշմարտութեան ճամբուն վրայ։

Թրանսվալի պատերազմին եւ Բիլի նաւարանին հայթայթիչները գեղծում գործեցին. բայց ի՜նչ մանրակրկիտ, անաչառ եւ անվերջ քննութիւններ տեղի ունեցան նոյն իսկ ամէնէն բարձրադիր գեղծանողները պատժելու համար, հոս է խնդիրը։

Եւրոպական երկիրներու մէջ երբ երեսփոխան մը ուրիշ երեսփոխանի մը, երկու երեք հոգիի մէջ, կաշառք կերած ես ըսէ, կա՛մ պիտի ապացուցանէ դատարանի առջեւ եւ կամ պիտի մենամարտի։ Հոս խորհրդարանին պաշտօնական նիստին մէջ կ'ըլլայ այդ բանը, հարիւրաւոր հոգիներու առջեւ, ու յարած մը ետքը, խորհրդարանին տէր նախագահը սեղանին մը կուտայ՝ ու անարգող ու անարգուող կը պագնուին, յետոյ ալ մէկ մը փորձերնին կ'աշխատցնելով դուրս կ'ելլեն եւ խնդիրը կը փակուի։ Բոլորովին անտրամաբանական ալ չէ այս լուծումը թէեւ... քանի որ կաշառքին ալ կերածը մարսելու խնդիր մըն է՝ որուն ամէն ատամնը սպառած կ'ըլլայ։ Ուրիշ պզտիկ ?? տարբերութիւն մըն ալ կայ՝ որքան ալ սարսափ անհնչան թուի մեր յարգելի պաշտօնակցին։ Եւրոպայի մէջ ասանկ խնդիրներ քանի՛ տարին անգամ մը կը պատահին եւ նորէն մէջտեղ կը հանուին վերջ ի վերջոյ, մեր մէջ օրը քանի անգամ կը պատահի եւ մէջտեղ չ'ելլեր. երկու եզերքներու մէջ ալ քանի թիւը կայ, իրաւ, բայց արդիւնքները կարծես թէ քիչ մը կը տարբերին իրարմէ։ Իսկ Ռուսիան իբր օրինակ յիշել շատ աւելորդ յոգնութիւն մըն էր. ո՞վ է ըսեր իրենց որ Ռուսիա սահմանադրական երկիր մըն է, ո՞վ է ըսեր որ քաղաքակրթուած երկիրներու շարքին մէջ կրնայ ժամել առնիկա իր այսօրուան վիճակով։

Ես կը կարծեմ թէ անգիտակցօրէն այս երկրին միայն ատողները անոնք են՝ որոնք Պ. Ժան Ռօտի պէս անաչառ քննադատները այս երկրին հանդէպ թշնամական վերաբերումով կ'ուզեն դատապարտել։

Ես կը կարծեմ թէ Թանի պատուարժան թղթակիցին պէս բարեկամներու մանաւանդ պէտք ունի այս երկիրը եւ այն ատեն միայն պիտի սկսի հաւատք ունենալ այս երկրին ապագային վրայ, երբ Ռիզա Թէվֆիք պէյի պէս ազատախօսներ չի պակսին իրենց ընտրողներուն կողմէ եւ մեր Թուրք պաշտօնակիցները հայ մամուլին ձեռք կարկառեն, ճշմարտութեան միայն դարպասողի իր ասպարէզի դերին մէջ։

Փ. ՕԼԱԿ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (56)

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՏԻՒՄԱ

ԿՈՄՍ ՄՈՆԹԷ-ՔՐԻՍԹՕ

ԺԶ.

ԻՏԱԼԱՑԻ ԳԻՏՈՒՆ ՄԸ

Տանթէս հիացումով դիտեց այդ մարդը. միայն թէ դժուարաւ կը հաւատար լսածին։ Ֆարիա նշմարեց այդ տարակոյսը։

— Երբ իմ մօտս գաք, ըսաւ աբբան, ձեզի ցոյց պիտի տամ ամբողջ գործ մը, իմ մտածումներուս, հետազօտութիւններուս, խորհրդածութիւններուս եւ ամբողջ կեանքիս պատկերացումը, զորս Հռոմի Քոլիզէի աւերներուն մէջ խոկացած եմ, Վենետիկի Ս. Մարկոսի կոթողին առջեւ, Առնոյի եւ Ֆլորէնցայի եզերքներուն վրայ. բնաւ մտքէս չէր անցներ որ օրին մէկը իմ բանտապաններս պարապուրդ պիտի տային ինծի՝ գրի առնելու այդ խոկումներս, Իֆ դղեակին չորս պատերուն մէջ։ Այդ աշխատասիրութեան անունն է «Կարելի՞ է ընդհանուր միապետութիւն մը հաստատել Իտալիոյ մէջ։» Բաւական մեծ հատոր մը պիտի ըլլայ ան։

— Գրա՞ծ էք։

— Երկու շապիկներու վրայ։ Իմ հնարած մէկ պատրաստութեամբս շնորհիւ լաթը ողորկ ու հարթ կը դառնայ մագաղաթի պէս։

— Քիմիագէտ է՞ք։

— Քիչ մը։ Լավուազիէն ճանչցած եմ եւ Քապանիսի հետ բարեկամութիւն ունիմ։

— Բայց այդպիսի գործ մը յօրինելու համար, պէտք է պատմական հետազօտութիւններ ըրած ըլլալ։ Գիրքեր ունի՞ք ձեր քով։

— Հռոմի մատենադարանիս մէջ հինգ հազարի չափ հատոր ունէի։ Զանոնք կարդալով ու վերստին կարդալով սա համոզումը ունեցայ թէ հարիւր յիսուն կատարեալ ընտրուած գիրքերով եթէ ոչ մարդ կատարեալ ամփոփումը կ'ունենայ ամէն կարգի ծանօթութեանց, գէթ գաղափար մը կը կազմէ այն ամէն բաներուն վրայ, որոնք օգտակար են մարդուն։ Կեանքիս երեք տարիները նուիրած եմ շարունակ կարդալու այդ հարիւր յիսուն հատորները, այնպէս որ գրեթէ գոց գիտէի զանոնք, երբ ձերբակալուեցայ։ Բանտին մէջ, յիշողութեան թեթեւ ճիգ մը ընելով, անոնց ամէնքն ալ միտքս եկան։ Այսպէս պիտի կրնամ առաջ բերել Թուկիտիտէսի, Քսէնոֆոնի, Պլուտարքոսի, Տիտոս-Լիվիոսի, Տակիտոսի, Սթրատայի, Եօրնանտէսի, Տանթէի, Մօնթէնեի, Շէյքսփիրի, Սբինոզայի, Մաքիավէլլի եւ Պոսիւէի գրածները։ Ամէնէն կարեւորները միայն կը յիշատակեմ։

— Քանի՞ մը լեզու գիտէք ուրեմն։

— Հինգ կենդանի լեզու կը խօսիմ, գերմաներէն, ֆրանսերէն, իտալերէն, անգլիերէն եւ սպաներէն. հին յունարէնի շնորհիւ նոր յունարէնն ալ կը հասկընամ, միայն թէ գէշ կը խօսիմ, բայց այս միջոցիս այդ լեզուն ալ կ'ուսումնասիրեմ։

— Կ'ուսումնասիրէ՞ք մի, ըսաւ Տանթէս։

—Գիտցած բառերուս մէկ ցանկը պատրաստած, կարգաւորած, ամէն կողմ դարձուցած եմ զանոնք, որպէսզի կարենամ անոնցմով բացատրել միտքս։ Մօտաւորապէս հազար բառ գիտեմ, այդչափը կը բաւէ ի հարկին մտածումս յայտնելու, թէեւ հարիւր հազար բառեր գտնուին բառարաններուն մէջ։ Միայն թէ չպիտի կրնամ պերճախօս ըլլալ, բայց շատ լաւ պիտի կրնամ միտքս հասկցնել. այդչափն ալ կը բաւէ։

Հետզհետէ աւելի հիացած, Էտմոն գրեթէ գերբնական կարողութիւններ կը տեսնէր այդ արտակարգ մարդուն մէջ. ուզելով թերութիւն մը գտնել անոր մէջ, յարեց.

— Քանի որ գրիչ տուած չէին քեզի, ի՞նչով կրցած էք գրել այդ մեծածաւալ հատորը։

— Սքանչելի գրիչներ շինած եմ, այդ գրիչներս նախընտրելի պիտի համարուէին, եթէ երբեք գիտցուէր թէ ի՛նչպէս կը պատրաստեմ։ Մէրլան ձուկի խոշոր գլուխներու կճճիկներէն պատրաստած եմ այդ գրիչները։ Ինչպէս յայտնի է, երբեմն այդ ձուկէն մեզի կուտան պահք օրերը։ Մեծ հաճոյքով կը տեսնեմ չորեքշաբթի, ուրբաթ եւ շաբաթ օրերուն հասնիլը, որով հետեւ անոնք սա յոյսը կը ներշնչեն թէ գրիչներուս պաշարը պիտի աւելնայ։ Կը խոստովանիմ թէ պատմական աշխատութիւններուս շնորհիւ ամէնէն քաղցր զբաղումը կ'ունենամ։ Անցեալին մէջ խորասուզուած՝ կը մոռնամ ներկան. պատմութեան մէջ ազատ ու անկախ ընթացքի մը հետեւելով, այլեւս չեմ յիշեր բանտարկուած ըլլալս։

—Բայց մելանը ո՞ւրկէ կը գտնէք, ըսաւ Տանթէս. ի՞նչով կը շինէք ձեր մելանը։

— Առենօք վառարան մը կար զընտանիս մէջ, ըսաւ Ֆարիա։ Այդ վառարանը խցուած ըլլալու էր հոս գալէս քիչ ատեն առաջ։ Անշուշտ երկար ատեն հոն կրակ վառուած չէր. մուրով լեցուած էր ան։ Ամէն կիրակի ինծի տրուած գինիին մէջ խառնեցի այդ մուրը, որով ձեռք ձգեցի սքանչելի մելան մը։ Մասնաւոր ծանօթագրութիւնները, որոնք պէտք է աչքի զարնեն, արիւնով կը գրեմ, մատս ծակելէ յետոյ։

— Երբ կրնամ տեսնել այդ ամէնը, հարցուց Տանթէս։

— Երբոր ուզէք, պատասխանեց Ֆարիա։

— Օհ, անմիջապէս, գոչեց երիտասարդ բանտարկեալը։

— Ինծի հետեւեցէք, ըսաւ աբբան։

Ու աբբան ստորերկրեայ նրբանցքին մէջ մտնելով, անհետացաւ հոն։ Տանթէս անոր հետեւեցաւ։

ԺԷ.

ԱԲԲԱՅԻՆ ՍԵՆԵԱԿԸ

Տանթէս հաստակը ծռելով, բաւական դիւրութեամբ մտաւ ստորերկրեայ անցքին մէջ ու նրբանցքին դիմացի կողմը հասաւ, որ աբբային սենեակին վրայ կը նայէր։ Հոն անցքը կը նեղնար եւ հազիւ բաւարար անջրպետ մը կը ձգէր՝ որպէս զի կարենար մարդ մը սողալով սպրդիլ անոր մէջէն։ Աբբային սենեակը քարայատակ էր. ամէնէն մութ անկիւնը դրուած սալաքարերէն մէկը հանելով էր որ աբբան ձեռնարկած էր այն ժրաջան աշխատութեան, որուն վերջաւորութիւնը միայն տեսած էր Տանթէս։

(Շարունակելի)

ԹՈՒՐՔԵՒՊՈՒԼԿԱՐ ՎԷՃԸ

ՍՈԲՐԱՆԻԷԻՆ ԱՌՋԵՒ

Ի՞ՆՉ ԿԸՍԷ Պ. ԹԱՔԷՖ

ՍՕՖԻԱ, 17 Փետրվար

Վերջին Թուրքեւպուլկար սահմանագլուխի ընդհարումը շատ կը զբաղեցնէ պուլկար հասարակութիւնը եւ մամուլը։ Այս վերջինը մէկ քանի օրէ ի վեր երկու մասի բաժնուած է, մին, բոլորովին ձախու կողմեանները—Գամբանիստները—կը պնդէ թէ սահմանագլուխի վրայ պատահած ընդհարումը Սօֆիայի կառավարութեան կողմէ պատրաստուած եւ հրահանգուած է, իսկ միւսը որ աւելի ազգայնամոլ եւ կառավարական մամուլն է, բուռն կերպով կը նետուի առաջինին վրայ, ամբաստանելով զայն իբր ազգային դաւաճան։ Երէկ հաղորդած էի թէ Նըռափ. Ժողովոյ Նախագահին յանձնուած է հարցում մը Սէվլիէվոյի երեսփոխան Պ. Փէնչեֆի—ռատոսլաւոֆիստ—կողմէ՝ ուղղուած նախարարապետին։

Հարցման տէրը կը խնդրէր Նախարարապետէն որ բացատրէ թէ որո՛նք են եղած գրգապատճառները վերջին արիւնալից ընդհարումին Լիւլէպուրկայի մօտ, Թուրքիոյ սահմանագլուխի վրայ, Թուրք եւ պուլկար պահակազօրաց միջեւ։

Եւ որովհետեւ Նախարարապետը Զարին հետ Բեթերսպուրկ կը գտնուէր, իր փոխանորդը, Ներքին գործոց նախարար Պ. Թաքէֆ, յանձն առաւ պատասխանել հարցման այսօրուան նիստին, որ բացուեցաւ ժամը 3ին, կէս օրէ յետոյ. Ներկայ էին մօտ 140-150 երեսփոխաններ։ Բոլոր դահլիճը ներկայ էր։ Նախագահը, Սլաւէյքօֆ, յայտարարեց որ խօսքը Տ. Թաքէֆինն է որ պիտի պատասխանէ հարցման։ Հերքելէ յետոյ Գամբանայի զրպարտութիւնները, զորս երեք բացատրեցի, անցաւ բուն խնդրին. կարդաց կարգ մը տեղեկագիրներ, ուղղուած պատերազմ. նախարարութեան, եւ այս վերջինէն սահմանագլուխի զօրաց հրամանատարներուն։ Ատոնցմէ կ'երեւար թէ սահմանագլուխի միջադէպին նախայարձակները եղած են Թուրք պահակները եւ թէ պատերազմական նախարարութիւնը ամէն ջանք ի գործ դրած է իր ժամանակին կասեցնելու այդ ընդհարումը եւ խաղաղութիւնը վերահաստատելու։ Երեւան հանեց որ Թուրք զինուորները Բէզլի Աղաճի ընդհարման ժամանակ նախայարձակ եղած են։ Թէ ի՛նչպէս.—երկու Թուրք պահակ զինուորները յարձակած են պուլկար պահակին վրայ յափշտակելու համար անոր զէնքը։ Վերջինին ընկերը տեսնելով ասոր կա՛ց օգնութեան հասած է իր ընկերոջ. Թուրք պահակը զէնքը քաշելով ուզած է սպաննել, բայց չէ յաջողած եւ այսպէս սկսած է կռիւը։ Բոլորովին սուտ է եւ զրպարտութիւն է թէ մեր զօրքերը նախայարձակ եղած են Լիւլէպուրկայի քով եղած ընդհարման, սպաննելով Թուրք զինուոր մը, եւ արդարանալու համար մեր սահմանը բերած ըլլան։ Թուրքերէն խօսք մը կայ որ կ'ըսէ «Ույտուր, ույտուր տէ էօյլէ»։ Նոյնիսկ, բաւ, Թուրք պաշտօնէից յերիւրուած լուրը թէ չան մը պատճառաւ մեր զօրքերէն մէկը սպաննած է Թուրք զինուոր մը, բոլորովին անհիմն է, ինչու որ ոչ մէկ ժամանակ պուլկար զինուորը չան մը համար մարդ կ'սպաննէ եւ այս տեսակ ընդհարման մը պատճառ կը հանդիսանայ։

«Խաղաղութիւնը վերահաստատուած է, ըսաւ, ժամանակին կազմուած զինուորական մասնախմբերէ, որոնց կը մասնակցին երկու կողմի Թուրք եւ պուլկար սպաներ, եւ որոնք ամէն ջանք ի գործ կը դնեն ասկէ վերջ այս տեսակ միջադէպերու առաջքը առնելու համար։ Ուրիշ մասնախումբ մը պիտի կազմուի երկու տէրութեանց սահմանները վերջնականապէս ճշդելու համար, որոնք միշտ պատճառ կ'ըլլան այս տեսակ ընդհարմանց։ Կրնամ յայտարարել որ, այժմ Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ միջեւ բարեկամական կապերը աւելի սերտացած են, այնպէս որ նոյնօրինակ միջադէպեր չեն կրնար ազդել անոնց վրայ։

«Մենք միշտ եղած ենք խաղաղասէր եւ բարեկամասէր հանդէպ Թուրքիոյ եւ զայս ցոյց տուած ենք շատ անգամներ, ինչպէս մեր անկախութեան հռչակման եւ մարտ 31ին ժամանակ։ Պէտք է գիտնալ որ շատ սխալ է թէ մենք կ'ուզենք այդպիսի միջադէպով պատերազմ մը ծագեցնել երկու տէրութեանց միջեւ։ Մինչեւ ցարդ փաստերը ցոյց տուած են որ Թուրք եւ Սերպ, Թուրք եւ Սեւ լեռան սահմաններուն վրայ ամէնէն շատ ընդհարումները եղած են, եւ միշտ կառավարութիւնները մնացած են հանդարտ իրենց տեղերը եւ չեն համարձակած զանոնք իբր սուրբ պատերազմ յայտարարելու։ Ասոնք պատահական բաներ են եւ հետեւաբար պէտք չէ հետեւցնել թէ մեր սահմանագլուխին վրայ պատահած միջադէպերը կրնան պատերազմ յառաջ բերել։ Երկու դրացի տէրութիւններուն շահերը—Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ— կը պահանջեն խաղաղ եւ բարեկամական յարաբերութիւններով ապրիլ»։ Պ. Թաքէֆ վերջացուց իր խօսքը կրկին շնորհակալութիւն յայտնելով Պ. Փէնչեֆի որ առիթ տուաւ իրեն պարզելու այս միջադէպին գրգապատճառները եւ նետել կառավարութեան ճակտին քսուած զրպարտութիւնները։ Բուռն ծափահարութեամբ ողջունուեցաւ նախարար Թաքէֆի ճառը։

Պ. Փէնչէֆ խօսք առնելով՝ իր գոհունակութիւնը յայտնեց Պ. Թաքէֆի տուած բացատրութեանց, եւ իր զայրոյթը յայտնեց մամուլաւորապէս անանց որ կը նախատեն եւ կը զրպարտեն պուլկար զինուորը զանազան յերիւրանքներով։ Այսպէս վերջացաւ այս հետաքրքրական հարցը պուլկար Երեսփ. Ժողովոյ մէջ։

ՄԿՐՏԻՉ ՆԵՐՍԻՍԵԱՆ

ԾԱՂՐՈՒԱԾ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄՆԵՐ

«ԱՒԱԶԱԿՆԵՐԸ»

Արէլեան-Արմենեան-Զարիֆեան թատերախումբը անցած կիրակի գիշեր տուաւ իր վերջին երեք ներկայացումը Շիլլէրի Աւազակներով։ Պէտք չենք տեսներ խօսիլ թատերախաղին նիւթին մասին՝ այնքան անգամներ յիշուած ըլլալով ան, եւ դերակատարներէն անոնց վրայ միայն կը խօսինք՝ որոնք բոլորովին նոր են Աւազակներու այս ներկայացումին մէջ։ Գըլխաւոր դերերէն Ֆրանցինը կը կատարէ Պր. Մանուէլեան, որ մեզ ներկայացուց Պր. Արմենեանի եւ Պր. Աւետեանի ներկայացուցածէն տարբեր Ֆրանց մը, աւելի դաժան, աւելի ուժգին եւ աւելի մոլեգին, ինչ որ քիչ մը չափազանցութիւն էր, մանաւանդ ճգնաժամային տեսարանը եւ դալարումները քիչ մը աւելի անբնական էին՝ նախորդ Ֆրանցներուն հետ բաղդատելով։ Պր. Աւետեան շատ յաջող էր Բասթօրի դերին մէջ, ինչպէս նաեւ Պր. Զարիֆեան Շվայցէրի դերով։ Պր. Արէլեան եւ Պր. Բերոյեան նախորդ տարուան յաջողութիւնը ունեցան Կարլոսի եւ Կոմս Մօրի դերերով, իսկ Տիկ. Արմենեան անցած տարուընէ աւելի թոյլ էր։

«ԷՐՆԱՆԻ»

Հիւկօի Էրնանին, որ իբր չքահանդէս կը տրուէր տաղանդաւոր դերասան Պր.

Զարիֆեանի, յաջող ներկայացում մըն էր անոնց համար, որոնք կ'ախորժին ֆրանսական գրականութեան այս տեսակ թատերախաղերէ։ Հիւկօ իր ամբողջ պաշարով խճողած է Էրնանին, զայն դարձնելով աւելի մտածումներու և գաղափարներու ցուցադրավայր, քան թէ թատերախաղ։ Եւ եթէ նկատի չառնենք որ Էրնանի մէջն է եղած այն գործերէն, որոնք իրենց ռոմանթիք ձգտումով և արուեստով դասական թատերգութիւնը ցնցած և տապալած են, և թատրոնին համար նոր ճամբայ մը բացած են դէպի իրականութիւն, եթէ նկատի չառնենք նաև թէ ան գրուած է գրեթէ դար մը առաջ՝ երբ դեռ նորածիլ թատրոնը իր խանձարուրքին մէջ էր, պիտի տեսնենք թէ Էրնանին գոհացում չի տար նոր ձգտումներու, և ոչ ալ գոհացում կուտայ դերասանին՝ լիովին արտայայտուելու համար, և ան ալ իր չքահանդէսին մէջ։ Փառաւոր Էրնանի մըն էր Պր. Զարիֆեան, հոգ չէ թէ կրնար Էրնանիէն աւելի փառաւոր ըլլալ։ Տիկ. Զարիֆեան Տօննա Սիլվայի դերը յաջող կերպով ցայտեցուց, թէև իր տկարութիւնը թոյլ չէր տար իրեն որ պէտք եղածին պէս ուժգին ըլլար։ Յաջող էին Պր. Արմենեան և Պր. Բերոյեան։ Պր. Զարիֆեան իր չքահանդէսին առիթով առաւ նուէրներ։

«ՈՒԽՏՈՒԱԾՆԵՐԸ»

Հայ տաղանդին ամէնէն ցայտուն փառքերէն մէկը Պր. Աւետիս Ահարոնեան յաջողապէս արտայայտուած է իր նոր գործին՝ Ուխտուածներուն մէջ, զոր առջի գիշեր պէտք եղած փայլով ներկայացուց Տիկ. Սիրանոյշի խումբը, Վարիէթէի մէջ։ Իբրև թատերախաղ բարձր յօրինուածք մը չունի ան, որովհետև չի լրացներ արուեստին պահանջած պայմանները. բայց իբրև գրուածք, իբրև բանաստեղծութիւն, հզօր գործ մըն է ան, և կարելի է ան դասել այդ տեսակէտով անզուգական հեղինակին Արազին, Մըրրիկին Սուրբէն, Մայրերէն, Լռութենէն և Ազատութեան ճանապարհինէն եթէ ոչ առաջ, գոնէ ճիշդ անոնց քովիկը։ Ահարոնեանի յատկանշական տխուր շունչն է որ կը սաւառնի Ուխտուածներուն մէջ ալ, և սակայն ապագայ յոյսին կայծերովն է ընդելուզուած։ Իբրև թատերախաղ Արցունքի Հովիտէն առաջ չանցնիր ան, բայց իբրև յօրինուածք գլած անցած է արդէն զանիկա։ Բայց մէկ քանի բառով դուրս ցայտեցնենք խաղին ոգին։

Ընտանեկան հանգարտ օճախ մը կը պարզուի աչքերնուս առջև, կեանքով և աշխատանքով բաբախուն, մէկը Հայաստանի այն խանդոտ երդիքներէն, ուր ընտանիքին անդամները երջանիկ են իրարմով, իրարու համար կ'ապրին, և ապագան կը սնուցանեն իրենց ծոցին մէջ։

Բայց ահա չարագուշակ երեւոյթներ շրջան կ'ընեն այս երանաւէտ բոյնին շուրջը, երկինքը սեւ ամպերով կը սկսի պատել, սեւ հաւն է որ կը խօսի՝ աղէտի մը իբր նշան, և օձի մը արտասուելն ալ տեսնուած է արդէն։

Ու մէկ ոստումով հարուածը կը հասնի, կոտորածն է ան, որ մահ ու աւեր կը սփռէ իր շուրջը, այդ խաղաղ ընտանիքը քանդուած է ալ, երկու կորիճ երիտասարդները զոհ գացած են աղէտին, երկու թարմատի հարսերը ուրիշ բազուկներու մէջ են, պառաւ խաթունը չկայ այլեւս իր ընտանեկան յարկին մէջ, իսկ երկու որբուկները չի գիտցուիր թէ ուր են։

Ու այս քանդուած օճախին մէջ, ծեր պապն է միայն մնացած, բոլորովին ընկճուած իր այս մահացու հարուածներուն տակ, թափառական ու վարատական. ճամբորդի ցուպն է ձեռքը, պանդուխտի ցուպը, որ զինք այս աւերուած երկինքէն հեռու պիտի տանի, իր հարեւաններէն անոնք, որոնք իբր լեկոր մնացած են այդ չէն երդիքներէն, այդ ծերուկին հետ են, ամէնքն ալ ճամբայ ելնալու տրամադիր, ամէնքն ալ պատրաստ հեռանալու այդ զուլումի վայրերէն «Նոր Երկիր» մը որոնելու։

Բայց ահա Թափառական ուսուցիչը՝ լուրջ մտածումին և ապագայ յոյսին տիպարը՝ կանգնած է անոնց դէմ, այդ գաղթողներուն դէմ արգիլելու համար զանոնք այդ կործանարար փախուստէն. չեն համոզուիր սակայն անոնք, ականջ չեն տար այդ Թափառիկ ուսուցիչին խօսքերուն, «որոնցմէ շատերը լսած էին մինչև հիմակ», ու անդրդուելի կը մնան իրենց «Նոր Երկիրը» ապրելու գաղափարին մէջ։

Ուսուցիչը կը խորհի. պէտք է կասեցնել այդ հոսանքը, ինչ գինով որ ըլլայ, պէտք է խափանել անոնց ճամբան, եւ այդ բանին համար արգելք մը պէտք է այդ ճամբան գոցելու՝ որպէսզի չկարենան անցնիլ հոնկէ։ Եւ մինչդեռ անոնք այդ յուսահատ գեղջուկները պիտի բռնեն այդ ճամբան՝ որ ուղղակի դէպի անդունդ կը տանի, ինք, Թափառական ուսուցիչը ինքզինքը վար կը նետէ այդ ժայռէն՝ անոնց անցքը իր դիակով խափանելու համար....։

Եւ ահա զինք կը գտնենք ժայռին ստորոտը ինկած կիսամեռ. մարմնացած վիշտն է որ ծռած է իր վրայ՝ տալու համար անոր, իր վերջին համբոյրը որ մահուան հպումն իսկ է։ Ու մինչդեռ ան իր վերջին շունչը կուտայ օդին՝ իր ըրած անձնազոհութենէն գոհ, վիշտը, այդ խաւարակներուն սահմանուած նախախնամութիւնը, գերագոյն պատգամն է որ կ'որոտայ. «միշտ գերեզման մը պէտք է ճշմարտութեան համար»...

Վերջին տեսարանին մը մէջ այդ փրկուած գեղջուկները կանգնած են այդ վեհոգի դիակին առջեւ, ու կ'աղօթեն անոր վրայ, որ զոհուած էր «փրկութեան ճամբայ մը ցոյց տալու համար»։

Ահա ամբողջ խաղը։ Թատերախաղի մը համար պէտք եղած հանգոյցներն ու ագուցուածքը չունի ան, ոչ ալ շարժում կայ անոր մէջ։ Սենթօլիք գրուածք մըն է, բանաստեղծական հիանալի դրուագներով ընդելուզուած։ Առաջին գործողութիւնը իրական գեղեցիկ պատկեր մըն է, ուր հայ գեղջուկ կեանքը կը ցոլանայ իր բոլոր գոյնով եւ հաւատալիքներով։ Միւս գործողութիւնները սքանչելի խորհրդանշաններ են, կ'արտայայտուին Վիշտը, Ճշմարտութիւնը Ապագան, եւ Աշխատանքը։ Ահարոնեանի քաղած տիպարները, բացի մէկ քանի հատէն, հարազատ տիպարներ չեն, եւ չեն ալ կրնար ըլլալ՝ որովհետեւ խորհրդանշաններ է որ պիտի ցայտեցնեն։

Կովկասի մէջ Ուխտուածներու առաջին ներկայացումին առթիւ Թիֆլիսի մամուլին քննադատականներէն մէկուն մէջ ըսուած էր թէ Ահարոնեանի այս նոր գործը որ և է թէզ մը չի խտացներ իր մէջ. մինչդեռ իմ կարծիքովս, որչափ ալ արուեստի պահանջումներէն զուրկ ըլլայ, գոնէ թէզի մը կը ձգտի ան, ինչ որ սա կէտին մէջ կարելի է ամփոփել. «երիտասարդ մը՝ որ իր ազգակիցները անդունդէն փրկելու համար, այդ անդունդին մէջ կը նետուի՝ իր դիակով անցքը գոցելու համար», և ինչ աւելի բարձր թէզ քան նոյն պատգամը թէ «միշտ գերեզման մը պէտք է ճշմարտութեան յաղթանակումին համար»։

Ուխտուածները դեռ շատ կանուխ է մեր հասարակութեան համար, այս ներկայացումը ինծի յիշեցուց Հաուպտմանի Խորտակուած զանգ առթիւ յայտնած կարծիքս թէ՝ գոնէ քանի տարի պէտք է որպէսզի ժողովուրդը կարենայ հասկնալ զայն։

Ներկայացումը ամբողջութեան տեսակէտով խումբին ամէնէն յաջող ներկայացումն էր, կրնանք ըսել։ Բեմադարդի և տարազներու խնամքը ակներեւ էր։ Տիկ. Սիրանուշ «վիշտի ոգին ցայտեցուց իրեն արժանի կերպով»։ Պր. Վահրամ Փափազեան խաղին գլխաւոր առանցքն էր նորէն, ուրկէ դուրս եկաւ յաղթական։ Պր. Ստեփանեան, Տիկ. Անդրանիկ և Պր. Աղեան յաջող էին։ Օր. Առաքելեան, Օր. Մելինէ և Օր. Տիանա ներկայանալի էին այս անգամ։

ՍԻՐՈՒՆԻ

ՆԵՐՔԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ՊՈԼՍՈՅ ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐԸ

ԶԷՆՔԻ ՏԱԿ

Պոլսոյ զինուորներու Բ. մասը, որ հրաւէր ստացեր էր ներկայանալու շաբաթ օր, երէկ առտու կանուխէն հետզհետէ սկսաւ հաւաքուիլ Թօբգաբուի պալատին մեծ հրապարակը։ Առտուն կանուխէն արդէն թէ զինուորները և թէ անոնց ազգականներն ու բարեկամները լեցուած էին և ժամը 7ին արդէն ասեղ ձգելու տեղ չկար. ամէն ազգէ, ամէն սեռէ և ամէն հասակէ մեծ բազմութիւն մը որ կարելի է ըսել թէ՝ 20-25,000ի կը հասնէր. հետզհետէ ամէն թաղէ կը հասնէին Հայ, Թուրք, Յոյն և Հրեայ զինուորները՝ իրենց շրջանակի ոստիկան առաջնորդութեամբ և ուսերնին մէկ մէկ մախաղ, կազմ ու պատրաստ կեցած էին. զինուորական նուագախումբ մը ազգային քայլերգներ կը հնչեցնէր. խանդավառութիւնը մեծ էր և շատ քիչ տխուր դէմքեր կ'երեւային։ Գնդապետ Իսմայիլ Հագգը պէյ մէկ վաշտէն միւսը կ'անցնէր, հոս հրաման մը, հոն սիրուն խօսք մը, ամէն տեղ կարգադրութիւն մը։ Սպաները չափազանց դուրգուրոտ վերաբերում մը ցոյց կուտային բանակին մէջ մտնող այս առաջին ոչ-իսլամ զինուորներուն, և հետզհետէ անոնց անունը, թաղը, տարիքը ճշդելով անոնց կը յանձնէին զինուորական տետրակը՝ ուր ճշդուած է իրենց ինքնութիւնը։ Հոս կ'երեւար յոյն մը և հրեայ մը քով քովի, անդին հայ մը և թուրք մը։ Հին զինուորներն ալ իրենց կարգին սրամիտ խօսքեր կ'ուղղէին նորեկներուն։ Երբ զինուորական նուագախումբը, մաս մը ազգ. եղանակ մը սկսաւ հնչեցնել նորեկ զինուորներ սկսան «հօռա» դարձնել, ինչ որ բաւականէն աւելի զուարթութիւն սփռեց ներկաներուն մէջ։ Բերացի մէկ քանի Հայ զինուորներ՝ Միւշէրեան, Զարեհ Զօրուեան և ուրիշներ և մէկ քանի հատ ալ հրեայ զինուորներ Իսմ. Հագգը պէյէն տասը օրուան արձակուրդ խնդրեցին, որ տուաւ և անոնք մեկնեցան իրենց գործերը կարգադրելու համար։ Ժամը 9ին, 900ի մօտ զէնքի տակ կոչուած զինուորները զոյգ զոյգ՝ ծափահարութիւններու մէջ և իրենց առջեւէն ունենալով նուագախումբը և վարժ զինուորական ջոկատներ, մեկնեցան Սուլթան Պայազիտ՝ պատերազմ. նախարարութեան պաշտօնատունը։ Անկարելի է նկարագրել այդ ծովածաւալ բազմութիւնը և տիրող խանդավառութիւնը։ Օդը անձրեւոտ չըլլալով և զինուորները նախընթաց օրուընէ շատ աւելի ըլլալով, մարդ չէր մնացած տուներ։ Թրամուէյները իրենց գնացքը դադրեցուցին և նորակոչ զինուորները անցնելով Այա-Սօֆիայի հրապարակէն և Տիվան-Եօլիէն գացին Սպարապետութեան Դուռը։ (Պատերազմական նախարարութիւն։) Հոն ալ անհագին բազմութիւն և զինուորական պատիւ, ուրկէ վերջ բոլոր նորակոչներուն հագուստ բաժնուեցաւ և յետոյ իրիկուան կողմ տեղան մը տրուեցաւ։ Այս առթիւ բարձրաստիճան զինուորական մը խրախուսող ճառ մը խօսեցաւ և թուեց զինուորին պարտականութիւնները։

⁂ Նորակոչ զինուորները այս իրիկուն յատուկ կառախումբով Սիրքէճիէն պիտի մեկնին դէպի Էտիրնէ։ Սպայ մը երէկ յայտարարեց թէ առաջին անգամ զրկուող զինուորները պիտի տեղաւորուին Սելանիկի եւ Էտիրնէի քաղաքին զօրանոցներուն մէջ, իսկ մնացողները շրջականները պիտի ղրկուին, իրենց մարզանքի շրջանը լրացնելու համար, որ ընդ ոմանց երեք ամսէ եւ ընդ ուրիշներուն վեց ամիս. ամէն պարագայի մէջ դեռ այս մասին որոշ տեղեկութիւն մը չկայ։

⁂ Սկիւտարի Միութեան եւ Յառաջդիմութեան Ակումբը տեղւոյն զէնքի տակ կոչուող բոլոր զինուորներուն զմելի ձեւով մէյ մէկ գործիք նուիրած է, որ իր մէջ կը պարունակէ պատառաքաղ մը, դանակ մը, դգալ մը ու զմելի մը։

⁂ Կ'ըսուի թէ՝ արդէն պատերազմ. նախարարութիւնը որոշած է բանակներուն մէջ ընդունիլ ոչ-իսլամ կրօնաւորներ հազարական ղրուշ ամսականով, քրիստոնեայ զինուորներու կրօնական պէտքերը գոհացնելու համար։

⁂ Լվճենիտես Յոյն եղանաւորական հաստատութեան տէրը Պ. Լվճենիտես իր քով գտնուող և երկար տարիներէ ի վեր պաշտօնավարող Վահան անուն հայ երիտասարդին՝ զինուոր երթալուն առթիւ կանխիկ երեք ամսական և երեք ամսուան ալ արձակուրդ տուած է, վերադարձին կրկին պաշտօնին անցնելու պայմանով։ Հայ բաժնոններուն համար կարևոր օրինակ մը։

⁂ Բ. և Դ. զօրաբանակներէն պատերազմական պաշտօնատուն կը հեռագրեն թէ մայրաքաղաքի բնակիչներուն զինուորագրութիւնը լաւ տպաւորութիւն մը ձգած է բանակին վրայ։ Կ. Պոլսոյ նոր զինուորներուն այդ զօրաբանակներուն մէջ գտնուիլը նոր թռիչ մը և հայրենասիրական կերպով մը առաջ բերած է։ Բոլոր զինուորները ատոր վրայ կը խօսին, խանդավառ ընդունելութիւն մը պատրաստելով իրենց պոլսեցի զինակիցներուն։

⁂ Brocke sur Salonique լրագրիններէն մէկը զինուորագրութեան մասին տեսակցութիւն մը ունեցած է Գ. զօրաբանակի հրամանատարին հետ, որուն տուած տեղեկութեանց նայելով, 1299էն 1300 թուականներուն ծնած զինուորներուն ամէնքն ալ զէնքի տակ պիտի կոչուին ի հարկին. բայց գոնէ երեք տարուանները անպատճառ զէնքի տակ պիտի կանչուին. Զօրակոչի գործողութիւնները մինչև Մարտ 10 պիտի աւարտին. Թէրքիպը եպել եղած զինուորներուն մէկ մասը Կ. Պոլսոյ մէջ պիտի մնան, իսկ մնացեալ մասը գաւառները պիտի ղրկուին։ Թէրքիպը սանի զինուորները ուղղակի պահեստներու կարգին մէջ պիտի առնուին։ Նիզամիէ երեք տարուան զինուորական ծառայութեան փոխարէն 50 օսմ. ոսկի տուրք պիտի առնուի, իսկ պահեստիներէն՝ 25 ոսկի։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՊՈՒԼՂԱՐԻԱ

Սահմանագլխի միջադէպերը քննող խառն յանձնաժողովի անդամներուն մէջ կատարեալ համաձայնութիւն կը տիրէ, Թուրք թերթի մը բառերին նայելով։ Մէկ քանի օրէն պիտի աւարտի քննութիւնը և տեղեկագիրը պիտի ներկայացուի երկու կողմի կառավարութեանց։ Կը հերքուի սա զրոյցը թէ պուլկար պատուիրակները չեն ուզած ստորագրել տեղեկագիրը։

⁂ Պուլկար դեսպան Պ. Սարաֆով Բ. Դուռ երթալով յայտարարած է թէ Պուլկարիոյ պատերազմական նախարար Պ. Բօրրիքօֆի կարգ մը տեսակցութիւնները, որոնք օտար թերթերու մէջ հրատարակուած ու դէշ տպաւորութիւն ձգած են օսմ. հանրային կարծիքին վրայ, պուլկար կառավարութեան հայեացքները չեն ներկայացներ։ Այդ տեսակցութիւնները լրագիրներու թղթակիցներուն անձնական կարծիքներն են։ Դեսպանը յարած է թէ պուլկար կառավարութիւնը, որ բարեկամական քաղաքականութեան կը հետեւի օսմ. կայսրութեան հանդէպ, բնաւ տրամադիր չէ իր ուղղութիւնը փոխելու դրացի երկրին նկատմամբ, քանի որ կը փայփայէ լաւագոյն յարաբերութիւններ ունենալ անոր հետ։

⁂ Պուլկարիոյ նախարարապետ Պ. Մալինոֆ պաշտօնական յայտարարութիւն մը ըրած է թուրք-պուլկար յարաբերութեանց մասին։ Իտալական թերթի մը ներկայացուցչին ըսած է թէ մեծ տէրութիւնները խաղաղացուցիչ ազդեցութիւն մը ի գործ պէտք դնեն Կ. Պոլսոյ մէջ, Մակեդոնիոյ Պուլկարներուն կացութիւնը բարւոքել տալու համար Թուրքիոյ։

⁂ Ռուսիոյ քաղաքական շրջանակներուն մէջ սա կարծիքը կը տիրէ թէ Ֆերտինանտ Թագաւորը Սօֆիա դառնալուն պէս, Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ յարաբերութիւնները բոլորովին պիտի փոխուին և բարեկամական պիտի դառնան, որով նոր միջադէպերու առաջքը պիտի առնուի։

⁂ Պուլկարական թերթերը հաւանական կը գտնեն որ Ֆերտինանտ Թագաւորը, յառաջիկայ Մայիս ամսուն, այցելութեան գայ Սուլթանին։ Սօֆիայի օսմ. դեսպանատունը այդ մասին ո և է տեղեկութիւն չունի։

ՅՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐ. ՏԱԳՆԱՊԸ

Առջի օր, Խառն Ժողովի գումարման օրն էր, բայց նիստ տեղի չունեցաւ։ Խառն Ժողովի աշխարհական անդամները՝ Բանճիրիս, Քիրիաքօս, Քազանօվա, Քարաթէոտորի, Ջօթոս, Զավրուօղլու և Թէօքարիտիս էֆէնտիները խորհրդակցութիւն մը ունեցան Պատրիարքին հետ։ Սինոդը տակաւին չէ նշանակած այն երկու անդամները, որոնք պաշտօն պիտի ունենան բանակցութեան մտնելու Պատրիարքին հետ։ Լէմնոսի օսմ. երեսփոխան Միխայլաքի էֆ. իր ընտրողներէն հեռագիր մը ստացած է, որով անոնք փափաք կը յայտնեն որ Պատրիարքը հաւանի Սինոդի օրինաւոր որոշման։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ԹՈՒՐՔԻԱ

Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ կ'ըսէ թէ Ֆերտինանտ Թագաւորին Բեղերսպուրկ այցելութիւնը կրնայ այսպէս մեկնուիլ թէ Ռուսիա կը կապածի Թուրքիայէն, բայց Ռուսիա այդ քաղաքականութեան հետեւելով կրակին հետ խաղացած պիտի ըլլայ։

ՀՐԱԺԱՐՄԱՆ ԶՐՈՅՑ

Բօյիֆիշէ Քօրէսբօնտէնց կը հերքէ սա զրոյցը թէ Նպարքօս Հագգը փաշա հրաժարական պիտի տայ։

ԱՒՍՏՐՕ-ՌՈՒՍ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆԸ

Վիէննայէն Յոսիշէ Զայթունկի կը հեռագրեն. «Ստոյգ աղբիւրէ կ'իմանամ թէ ռուսական թերթերու մէջ հրատարակուած կարգ մը սխալ գնահատումներ քիչ մը անհանգստութիւն առաջ բերած են Վիէննայի պաշտօնական շրջանակներուն մէջ։ Աւստրիա-Հունգարիա այսօր պէտք չունի որ 1908ի իրողութեանց մասին հաւանութիւն յայտնուի. սա բանին համար պէտք չունի որ Պոսնա-Հերսէկի կցումը բոլոր տէրութեանց կողմէ ընդունուած է անպայման։ Մնաց որ, աւստրօ-ռուս համաձայնութեան հետեւանքով, պալքանեան տէրութիւնները սա համոզման պիտի յանգին թէ ո'չ Վիէննայի եւ ոչ ալ Բեղերսպուրկի մէջ պիտի հաւանին որ անոնք status quoն խանգարեն, Աւստրիոյ-Հունգարիոյ եւ Ռուսիոյ միջեւ կանոնաւոր յարաբերութեանց հաստատումէն յետոյ։ Պալքաններուն մէջ աւստրիական եւ ռուսական ազդեցութեանց շրջանակներու հաստատման մասին եղած ենթադրութիւնը անհեթեթ բան մըն է, որ պէտք չէ լրջօրէն նկատողութեան առնուի։

⁂ Վիէննայի քաղաքական շրջանակներուն մէջ կը հաւաստուի թէ աւստրօ-ռուս համաձայնութեան մը մասին կատարուած բանակցութիւնները կը շարունակուին, բայց յուսալի չէ որ նպաստաւոր ելքի մը յանգին։

ՆՈՐ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ

Խորհրդարանի նոր շէնքին նորոգութիւնները մէկ ամիսէն աւարտած են։ Պալօրիֆեր հաստատուած է շէնքը տաքցնելու համար։ Հրդեհի երեւումը ուժը ծորակներ զետեղուած են։ Նորոգութեանց ամբողջ ծախքը 16,000 ոսկիի կը հասնի։ Ծերակուտէս Ֆրանկիս էֆ. յայտարարած է թէ 4000 Օսմ. ոսկի ալ պիտի ծախսուի։ Խորհրդարանին բացումը երէկ կատարուեցաւ։ Վաղուընէ սկսեալ՝ Երեսփ. ժողովը պիտի գումարուի նոր շէնքին մէջ։ Ծերակոյտը շաբաթ մը յետոյ միայն հոն պիտի գումարուի։ Նոր խորհրդարանը, որ Ճէմիլէ Սուլթանուհիին կը պատկանէր, 5000 ոսկիի գնուած է։ Ճաշարան մը հաստատուած է պալատան պարտէզին մէջ, մզկիթին մօտ։

⁂ Սուլթանը, առջի օր, պատերազմական նախարար Մահմուտ Շէվքէթ փաշայի ու պալատական պաշտօնատարներու հետ այցելեց նոր Խորհրդարանը, եպարքոսին և Ներքին գործոց նախարարին կողմէ ընդունուելով. նախ պտտեցաւ Ծերակոյտի ժողովասրահին և յետոյ Երեսփ. ժողովի սրահը։ Կայսրը իր գոհունակութիւնը յայտնեց եղած նորոգութեանց համար, ըսելով. «Արդէն գիտէի որ հոս աւերակ վիճակի մը մէջ կը գտնուէր։ Ամենուրեք ալ գոհունակութիւն կը յայտնեմ սաստիկ աւերակ տեղ մը քիչ ատենի մէջ պէտք եղածին պէս նորոգուած և նոր շէնք մը դարձած ըլլալուն համար։ Գոհ մնացի»։ Սուլթանը իր ներկայութեանը ընդունեց Ֆրանկիս էֆ.ն և շէնքին նորոգութեան հսկող յանձնախումբին անդամները։ Կայսրը դրամական նուէրներ ըրաւ գործակալներուն և պաշտօնեաներուն։

ԹՐՔՈՒՀԻՆԵՐՈՒՆ ՔՕՂԸ

Ընդհ. Ապահովութեան տնօրէնութիւնը հրաւիրած է հարկ եղած միջոցները ձեռք առնելու գաղտնի տպարանի մը մասին, ուր լոյս կը տեսնէ ռուսիացի իսլամի մը աշխատասիրութիւնը։ Հեղինակը իր գրքին մէջ կը ջանայ ապացուցանել թէ իսլամական օրէնքը չի թոյլատրեր որ Թրքուհիները քօղ կրեն իրենց դէմքին վրայ։

ՀԱՑԿԵՐՈՅԹ

Պերլինի զինուորական կցորդ Էնվէր պէյի ի պատիւ Լոնտոնի Մէթրօբօլ օթէլին մէջ հացկերոյթ մը տրուած է պալքանեան քօմիթէին կողմէ։

⁂ Ֆրանսական դեսպան Պ. Պօմբար և կինը, առջի իրիկուն, հացկերոյթ մը տուին ի պատիւ իտալական դեսպանին ու կնոջ, որոնք մօտերս կը մեկնին Կ. Պոլսէն։

ՆՈՐ ԶՕՐԱԲԱՆԱԿ

Կառավարութիւնը սկզբունքով ընդունած է նոր զօրաբանակի մը կազմութիւնը, որով ութի պիտի հասնի զօրաբանակներուն թիւը։

ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՄԷՋ

Լիբանանէն պատուիրակութիւն մը կուգայ մայրաքաղաքս, տեղւոյն ժողովրդեան պահանջումները յայտնելու համար կառավարութեան՝ ի մասին այն վէճին, որ ծագած է կուսակալին և Իտարէի ժողովի մէկ անդամին միջև։ Այդ պատուիրակութեան առաքումը որոշուած է Լիբանանի զանազան կողմերը կատարուած միթինկներուն հետեւանքով։

ՆԱԶԸՄ ՓԱՇԱ

Պաղտատի կուսակալ և Զ. զօրաբանակի հրամանատար Նազըմ փաշա իր հրաժարականին վրայ կը պնդէ, յայտարարելով թէ այն ատեն միայն ետ պիտի առնէ զայն, երբ իր բոլոր պահանջումներուն գոհացում տրուի։ Կառավարութիւնը պատասխանած է թէ չի կրնար Սահմանադրութիւնը բռնաբարել, Նազըմ փաշայի գոհացում տալու համար։

ԴԱՐԱՑԱՂԻ ՍԱՀՄԱՆԱԳԼՈՒԽԸ

Դարաղաղի սահմանագլխին վրայ ընդհարում մը տեղի ունեցած է երկու ժամու չափ։ Երկու կողմի սպաներուն միջամտութեամբ, կրակը դադրած է։ Միջադէպին պատճառ եղած է օսմ. երկու պահակ զինուորներու սպաննութիւնը Գարադաղցիներուն կողմէ։

ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ ՊԱՏԿԵՐԸ

Սուլթանին կարգ մը մեծադիր պատկերները, առջի օր, Բ. Դուռ տարուեցան։ Ատոնք պիտի ղրկուին արտասահմանի օսմ. դեսպանատուններ։ Այդ պատկերները շատ կը նմանին կայսեր։

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ

Ֆաթիհի մզկիթին մէջ, ուրբաթ օր, կրօնական արարողութիւն մը տեղի ունեցաւ հանգուցեալ դատական նախարար և Օսմ. քօմիթէի հիմնադիրներէն Մոնասթըրլը Րէֆիգ պէյի համար։ Յետոյ աղօթքներ կարդացուեցան հանգուցեալին շիրմին վրայ։ Խուռն բազմութիւն մը ներկայ էր, պարագային յարմար ճառեր արտասանուեցան։

ՊԱՀԵՍՏԻՆԵՐԸ

Կ. Պոլսոյ մէջ զէնքի տակ կոչուած պահեստիներու մարզանքի շրջանը աւարտելու վրայ է։ Յառաջիկայ շաբթու ներկայ պիտի գտնուին Սելամլըգի արարողութեան ու զօրանցք մը պիտի կատարեն։

ԹՆԴԱՆՕԹԱՁԻԳՆԵՐԸ

Երէկ առտու թնդանօթաձգութեան վարժարանի աշակերտները փորձեր կատարեցին Մասլաքի մէջ։

Պ. ՄԻԼՕՎԱՆՕՎԻՉ

Սերպիոյ արտաքին գործոց նախարար Պ. Միլօվանօվիչ, առջի օր, այցելութիւն տուաւ դեսպաններուն և նախարարներուն։ Կէս օրէն յետոյ, Պ. Միլօվանօվիչ փոխադարձ այցելութիւններ ընդունեց Բերա-Բէլլէսի մէջ։ Երէկ սերպիական դեսպանատան մէջ ներկայ գտնուեցաւ ի պատիւ իրեն տրուած ճաշի մը։ Վաղը ռուսական դեսպանը հացկերոյթ մը պիտի տայ։ Պ. Միլօվանօվիչ չորեքշաբթի օր պիտի մեկնի մայրաքաղաքէս։

ՍՈՒԼԹԱՆԻ ՄԸ ԹՈՒՐԸ

Եըլտըզի պալատան մէջ գտնուած է Սուլթան Սէլիմ Եավուզի թուրը։ Կը կարծուէր թէ Համիտ նոյն թուրը նուիրած էր Վիլհէլմ կայսեր։

ԴԱՏ ԱՆՏՕՆ ԿԷՕՉԷՕՂԼՈՒԻ ԴԷՄ

Թանին կ'ըսէ թէ Համիտի ամենահաւատարիմ ծառաներէն Անտօն Կէօչէօղլուի դէմ դատ բացուած է Րէշատ Րըզվան պէյի և Պալթազարի ու Խրիմեոյի կողմէ։ Տիրանոյչակ Կէօչէօղլը աքսորել տուած էր Պալթազարը և Խրիմեոն, պատճառ ըլլալով անոնց ընտանիքներու փճացման։

ՊԱԼԹԱԵԱՆ ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆԸ

Անցեալ օր ծանուցած էինք Պալթաեան վաճառատան սնանկութիւնը. Նոր տեղեկութեանց նայելով այդ սնանկութեան բուն պատճառը եղած է յիշեալ առեւտրական տան ունեցած 6000 ոսկիի պահանջը Ատանայի մէջ։ Կառավարութեան կողմէ վեց ամիս moratorium տրուած էր, բայց այդ պայմանաժամին անցնելէն ետքն ալ կարելի չէ եղած պահանջը գանձել, հակառակ կառավարութեան խոստումներուն։ Պալթաեան տանը 25 տարուան հաստատութիւն մըն է Պոլսոյ առեւտրական հրապարակին վրայ։

ԹՐԱՄՈՒԷՅԻ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆԵՐԸ

Թրամուէյի պաշտօնեաներուն պահանջմանց գոհացում տրուեցաւ. ընկերութիւնը տարեկան 600 ոսկիի յաւելում մը ըրած է պաշտօնեաներու թոշակին վրայ, որոնք օրական 12 ժամ պիտի աշխատին։ Որոշեալ ժամերէն աւելի աշխատող թրամուէյի պաշտօնեաները իւրաքանչիւր ժամուան համար 60 փարա պիտի ստանան։

ՀՐԱԺԱՐՈՒՄ

Մանաստըրի Պատերազմական Ատեանը հրաժարած է եւ մինչեւ նորի մը կազմութեանը պիտի շարունակէ պաշտօնը։ Հրաժարման պատճառը յայտնի չէ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ԱԶԱՏ ԿԱՐԾԻՔՆԵՐ

Պոսթոնի Հայրենիքը մասնաւոր քարդով մը սա հարցումը կ'ուղղէ խմբագրութեանս. «Կը հաճէի՞ք մեզ ձեր հեղինակաւոր կարծիքը ընդփոյթ յայտնել հետեւեալ այժմէութիւն ունեցող հարցին վրայ թէր կամ դէմ.— Հայկական տառերուն արաբական տառերուն փոխարէն՝ Թուրքերու կողմէ Թուրք լեզուի համար որդեգրուիլը՝ հայ լեզուին և գրականութեան օգտակա՞ր պիտի ըլլար թէ վնասակար։»

Թէեւ այս միջոցիս մեր հոգերուն յետինը ըլլար մտածել թէ մեր հէ՛ք հայ տառերուն այսինչ կամ այնինչ ազգին կողմէ փոխ առնուիլը մեր գրականութեան համար վնասակա՞ր է թէ ոչ, պաշտօնակիցի մը կողմէ ուղղուած առաջարկի մը հարկաւոր մեծարանքը ընծայած ըլլալու համար քանի մը տողով կը փութանք պատասխանել։

Պահ մը ենթադրելով որ թուրք կառավարութիւնը արաբական տառերուն տեղ հայկական տառերը ընդունի թրքերէն լեզուին համար, այս պարագան առաջին ակնարկով մեր ազգային արժանապատուութեան զգացումը փայփայելու երեւոյթը ունի։ Մեր տառերը ընդունիլը կարծես հայկական բան մը առնել, հայկական դրոշմ մը ստանալ է. ունի՞նք եղեր ուրեմն աղէկ բան մը որ ուրիշները զայն կ'որդեգրեն։ Սահակ-Մեսրոպի տառերը՝ մինչեւ ցարդ հայ մտածումին պատկերացումը եղած, թուրք մտածումին ալ արտայայտիչը ըլլալու ծառայե՛ն. պզտի՛կ փառք է մեզի համար ասիկա։ Հաստատումն է նաեւ նոր կապի մը երկու ցեղերու մէջ, մօտաւորութեան մը, խնամութեան մը, մերձութեան մը՝ Մեսրոպեան տառերու օգտակարութեան գոյացած։ Արդեօք նոյն իսկ կարելի՞ էր յուսալ որ այս որդեգրումով ընդմիշտ կը ջնջուէր այն մղձաւանջը որ Հայուն պլխէն կախուած է յաւէտ,—կոտորածը։ Տառին համանմանութիւնը կրնա՞յ այս գործողութեան արդիւնք ըլլալ։ Աւասիկ ծառայութիւն մը որ լեզուի կամ գրականութեան հետ կապուած չէ, բայց մեր կեանքի՛ն հետ է կապուած։ Յետոյ, մեր հարեւանները ամէն ատեն մեզի երախտապարտ ձգելու միջոց մըն ալ է։

Ասոնք բոլորը աղէկ. սակայն կը հարցուի թէ մեր լեզուին համար վնաս մը կը ծագի՞ այս որդեգրումէն։ Որքան ալ բացարձակ ու վերջնական բան մը ըսել կարելի չըլլայ այս մասին, կը կարծեմ որ այս որդեգրումը ոչինչով կրնայ ծառայել մեր մատենագրութեան և մեր լեզուին, եւ ընդհակառակը կրնայ ունենալ իր անուղղակի վնասները։ Երեւակայեցէք այն դիւրութիւնները զոր մեր ժողովուրդը պիտի ունենայ թրքերէն լեզուն կարդալու հայ տառերով։ Ես իմ մօտս, տասնեակ պարագայի մը, կը խոստանամ ամէն օր կարդալ ոչ միայն թրքերէն լրագիր այլ և գիրքեր։ Արաբական դժուարընթեռնլի եւ աչք յոգնեցնող տառն է որ արգելք կ'ըլլայ այդ ընթերցումին։ Անգամ մը որ հայ տառերուն դիւրընթեռնլի, յստակ եւ մեղմ գիծերովը թուրք լեզուն ներկայանայ մեր աչքին, սիրով պիտի փարինք թուրք գրականութեան ալ, մամուլին ալ։ Մանաւանդ մամուլը անհագին հայ ընթերցող պիտի ունենայ և այս իսկ պատճառով հայ թերթերը անկումի մը պիտի ենթարկուին, քանի որ թուրք թերթերը թէ՛ աւելի կարեւորութիւն ունին, թէ աւելի շատ լուր և թէ վերջապէս թուրք հոգեբանութիւնն ու մտայնութիւնը կը պատկերացնեն։ Որքան պիտի ուզէինք որ օրը օրին բոլոր այս բաներուն հետեւիլ՝ եթէ հայ տառերու դիւրութեամբը ներկայանային անոնք մեզի։ Ժողովուրդը, այսպէս հետզհետէ վարժուած թուրք մամուլը կարդալու, անզգալաբար պիտի փարի թուրք լեզուով գիրքերու, վէպ, պատմութիւն, գրականութիւն, բանաստեղծութիւն ևն.։ Հայ ժողովուրդը պիտի մտերմանայ այդ լեզուին, և բնական բերմամբ մը, պիտի պաղի իր մայրենի լեզուէն, քանի որ շատ քիչ կամ բնաւ չպիտի կարդայ զայն։ Այս [illegible]

մասերուն մէջ, որոնց հայ բնակչութիւնը Թրքախօս է։ Այդ դիւրութիւնը պատճառ եղած է որ Հայեր չջանան իրենց մայրենի լեզուն սորվելու և այդ լեզուով խմբագրուած թերթեր կարդալու։ Այս պարագան բոլորովին պիտի ընդհանրանայ երբ Թրքերէն լեզուին տառերը հայ տառերը ըլլան։ Դար մը ետքը հայերէն լեզուն պիտի մատնուած ըլլայ ահագին անկումի մը. երկու դար ետքը՝ դպրոցներու մէջ գուցէ տակաւին աւանդուի. բայց երեք դար ետքը այլեւս չեմ կրնար երաշխաւորել որ հին թէ նոր հայերէնները թանգարաններուն մէջ փոխադրուած չըլլան իբրեւ խնկելի ու չահեկան հնութիւններ։

Այս յառաջ եղրակացութեամբ անշուշտ չեմ ուզեր ըսել թէ մեր ժողովուրդը Թրքերէն լեզուն սորվելու չէ. ընդհակառակը. մեր վարժարաններուն մէջ ամէնէն աւելի այդ լեզուն է որ պիտի ուսուցուի՝ մայրենի լեզուէն ետքը. բայց Թրքերէնը արաբերէն տառերով՝ բոլորովին տարբեր բան է և յաւէտ ո և է վնաս չունի մեր ազգային լեզուին և գրականութեանը։

Այս է իմ համոզումս։

ԵՐՈՒԽԱՆ

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ
ԾԵՐԱԿՈՅՏԻ ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ

Ս. Պատրիարք Հայրը, երէկ առտու այցելեց Ծերակոյտի Նախագահ Սայիտ փաշայի որ սիրալիր ընդունելութիւն մը ըրաւ Ն. Սրբազնութեան։ Խօսակցութիւնը դարձաւ Դուրեան Սրբազանի հրաժարականի և վերադարձի պարագաներուն և Ատանայի աղէտեալներուն, որբերուն ու այրիներուն ըլլալիք հատուցման մասին։ Ն. Սրբազնութիւն խնդրեց որ կառավարութեան արտօնութիւն տրուի գոհացուցիչ գումար մը յատկացնել այդ աղէտեալներուն, որովհետեւ հիմակուան որոշուած գումարը անբաւական է գոհացնելու ծովածաւալ պէտքերը։

Սայիտ փաշա խոստացաւ ամէն դիւրութիւն ընծայել այդ մասին կառավարութեան պատրաստած օրինագիծը ընդունիլ տալու համար, երբոր Ծերակոյտին բերուի։ Ս. Պատրիարքը շնորհակալութիւն յայտնելով Սայիտ փաշայի բարեացակամութեան համար, մեկնեցաւ։

⁂ Ս. Պատրիարքը Երեսփ. Ժողովի Նախագահ Ահմէտ Րիզա պէյի ալ այցելեց, սակայն զայն չգտնելով, իր այցաքարտը թողուց։

⁂ Կրթական Նախարար Էմրուլլահ էֆ. այս շաբթու պիտի այցելէ Ս. Պատրիարքին։

ՀԱՅՈՑ ԶԻՆՈՒՈՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ
ՄԱՀՄՈՒՏ ՇԷՎՔԷԹ ՓԱՇԱ ԱՄԻՍ ՄԸ ՊԱՅՄԱՆԱԺԱՄ ԿՈՒՏԱՅ

Ինչպէս գրած էինք արդէն, Քաղ. Ժողովին որոշման համաձայն, Ս. Պատրիարք Հայրը երէկ կէսօրուն Սկիւտար, պատերազմական նախարար Մահմուտ Շէվքէթ փաշայի բնակարանը երթալով, Ն. Վսեմութեան հետ տեսակցութիւն մը ունեցաւ հայոց զինուորագրութեան խնդրոյն նկատմամբ։ Ն. Սրբազնութիւն երկարօրէն բացատրեց այն պատճառները որոնք չատերուն դժգոհութեան ու գանգատներուն տեղի տուած են, ինչպէս թուած էինք Արեւելքի երէկուան թիւով։

Ի մէջ այլոց, Պատրիարք Սրբազանը Մահմուտ Շէվքէթ փաշայի նկատողութեան յանձնեց այն պարագան թէ այս օրերս չատ մը երիտասարդներ զինուոր կ'առնուին, իբրեւ 25—26 տարեկան, մինչդեռ եկեղեցիներու տոմարներուն մէջ կը տեսնուի և իրենց արտաքին երեւոյթէն ալ յայտնի է թէ անոնց տարիքները աւելի մեծ են թէեւ, սակայն իրենց օսմանեան թէզքէրէին մէջ ժամանակին սխալ նշանակուած և փոքր ցուցուած են։ Պատերազմական նախարարը լսելով Ս. Պատրիարք Հօր բացատրութիւնները և ընդունելով ներկայացուած դիտողութիւններուն ճշդութիւնը, յայտնեց թէ դժբաղդաբար լոկ տարբեր կարգադրութիւն մը չկրնար ընել, քանի որ ստիպուած է Զինուորագրութեան Օրէնքին տրամադրութիւնները անխտիր ի գործ դնել Թուրքիոյ ամենայդի զինուորցուներուն նկատմամբ։ Այդ օրէնքը քննել կամ բարեփոխել Երեսփ. Ժողովին ու Ծերակոյտին կը պատկանի։ «Միայն թէ, ըսաւ, քանի որ տարիքի սրբագրութեան մասին հայ երիտասարդներու տուած աղերսագիրներուն մէկ մասը նկատի չեն առնուած դեռ, Ձեր Սրբազնութեան փափագին համաձայն, ամիս մը եւս պայմանաժամ կուտանք անոնց, որպէս զի այդ ճշդումները և սրբագրութիւնները կատարեն։» Ս. Պատրիարքը շնորհակալութիւն յայտնելով մեկնեցաւ։ Ահաւասիկ այս տեսակցութեան մասին Պատրիարքարանի կողմէ մեզ ղրկուած

ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆԸ

«Զանազան կողմերէ խնդիր մատուցուած ըլլալով թէ՝ այս օրերս զէնքի տակ կը կոչուին իբր 25 կամ 26 տարեկան նկատուած երիտասարդներ, մինչդեռ ըստ իրենց ծննդեան վկայագրին և ըստ իրենց արտաքին երեւոյթին, անցուցած են զինուորական տարիքը, Ս. Պատրիարք Հայրը փութայ դիմել Պատերզ. Գործոց Բարձր. Նախարարին և իր ուշադրութեան մատուցանել իրաց վիճակը։ Ն. Բարձրութիւնը հաճեցաւ մէկ ամսուան պայմանաժամ շնորհել անոնց, որ մանաւանդ տարիքի խնդիր ունին, որպէսզի այդ ժամանակամիջոցի մէջ կարենայ նկատողութեան առնուիլ անոնց խնդիրը և ըստ օրինի արձանագրուիլ կարեւորը և առ այս հիմ բռնուին եկեղեցւոյ արձանագրութիւնները։»

Սրբազան Պատրիարքը վերի շրջաբերականով այս կարգադրութիւնը հաղորդեց Մայրաքաղաքիս բոլոր Թաղական Խորհուրդներուն, եկեղեցիներու բեմէն այսօր ծանուցանելու համար ժողովուրդին։

ՊԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿԻ ՀԱՅ ՈՒՍԱՆՈՂՈՒԹԵԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹԸ

Պետերսբուրգէն կը գրեն. —

Պետերսբուրգի ազնուականներու ժողովարանի մեծ դահլիճին մէջ տեղի ունեցաւ հայ ուսանողութեան ձեռնարկած երեկոյթը՝ նոյն ուսանողութեան աղքատ դասի օգտին։ Դահլիճը լեցուն էր ծայրէ ի ծայր խայտաբղէտ հասարակութեամբ և գրեթէ ամբողջ հայ, որուն աչքառու մասը երկսեռ ուսանողութիւնը կը կազմէր։ Օտարները թիւով 40 հոգիէն աւելի չէին որոնք անշուշտ եկեր էին լոկ հետաքրքրութեան համար, կարդալով յայտարարութեան վերնագիրը խոշոր տառերով՝ «Հայկական երեկոյթ»։

Ի մէջ այլոց պէտք է ըսել, որ առանձին հետաքրքրութեամբ կը վերաբերուին այստեղ առհասարակ դէպի կովկասցիները, մանաւանդ դէպի հայերը ու վրացիները և դէպի անոնց աւանդութիւններն ու սովորութիւնները՝ շնորհիւ նախ անոնց արտաքինին, երկրորդ ու ամենագլխաւորը՝ վերջին տարիներուն կովկասի պատմութեան։

Երեկոյթին միակ գնահատելի բաժինն էր առաջինը, գեղարուեստականը, ուր ներկայացուցին «Իօլլարի արքայադուստրը»։ Ներկայացումէն յետոյ հայ ուսանողներէն մէկը բեմէն նուագեց «կինտօուրի» և «լեզգինկա» պարեղանակները։ Առաջինը պարեց հայ մը (ոչ ուսանող) Թիֆլիսի «կինտօ»ի զգեստով, իսկ երկրորդը՝ օրիորդը և դրանով վերջացաւ «Հայկական» բաժինը։ Այնուհետեւ չարունակուեցան եւրոպական պարերը մինչեւ վերջ, երաժշտախումբին ժամանակցութեամբ։ Բեմի ետեւի պատը, ներկայացումէն յետոյ, ծածկուած էր խոշոր, գեղեցիկ և խնամքով նկարուած պատկեր մը որուն բովանդակութիւնն էր Մասիս լեռները ու Արարատեան դաշտը Հռիփսիմէի վանքով։ Միւս 2 պատերը խիտ ու դալար անտառներ։ Ահա երեկոյթի այն միակ մասը, ուրկէ կարելի էր գուշակել թէ հայկական երեկոյթի մը մէջ են ներկաները։

ԴԱՒԱՌԻ ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐԸ

Քղիի Առաջնորդ Տ. Պսակ Վարդ. կը տեղեկագրէ Պատրիարքարան թէ՝ անցեալ ամսոյ 26ին վերջնապէս աւարտելով Քղիի զինուորագրութիւնը՝ տեղի ունեցեր է վիճակարկութիւնը, որու համաձայն 663 անձերէ 66ը քէրքիպը սանի, իսկ 597ը քէրքիպը էվվէլ քաշեր են. որով զէնքի տակ առնուելու թէպէտ և պատրաստ եղեր են 597 հոգի, բայց քննութեանց միջոցին 110ի չափ անձերու տարիքներ սրբագրութիւն կրեր և այդ անձերը զինուորութենէ զերծ նկատուեր են, գայմագամին օրինապահութեան շնորհիւ։

ՈՒՍՈՒՄՆ. ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

Իր վերջին նիստին մէջ հետեւեալ որոշումները տուաւ.

1. Խորհուրդը նկատելով որ մէկ քանի տարիէ ի վեր մայրաքաղաքիս և գաւառներու վարժարաններուն վիճակացոյց պատկերները, կարեւոր ծանօթութիւններով, չեն պատրաստուած, որոշեց ձեռք բերել այս վիճակացոյցները և հրատարակութեան տալ, նախապէս տիպար վիճակացոյցի մը պատրաստութիւնը յանձնելով իր անդամներէն Նշպանեան էֆ.ի։

2. Խորհրդոյ վերջին մէկ շրջաբերականին վրայ, 16 Թաղ. Խորհուրդներէ 6ը պատրաստելով ղրկած էին իրենց վարժարաններու վիճակացոյցները, Մէարիֆին հաղորդուելու համար. որոշուեցաւ հաւաքել 26 Թաղերու դպրոցներուն վիճակացոյցները հաղորդել Ազգ. Վարչութեան։

3. Խորհուրդը որոշեց կրթական վերաքննիչ Յանձնաժողովը նիստի հրաւիրել յառաջիկայ մարտ 7 կիրակի օր, ժամը 7ին։

4. Տօքթ. Մասիս էֆ. նախաքննած էր Սամաթիոյ Յառաջդիմասէր Ընկ.եան կանոնագիրը։ Որոշուեցաւ անոր դիտողութեանց համաձայն վերադարձնել կանոնագիրը, Ս. Պատրիարք Հօր միջոցաւ, տեղւոյն Թաղական Խորհուրդին, պատշաճեցնելու համար Կազմ. կանոնագրի հիմնական տրամադրութեանց, դիտել տալով միեւնոյն ատեն որ Թաղ. Խորհուրդը իրաւասութիւն չունի զայն գործադրութեան դնելու, Վարչութեան վաւերացումը ստանալէ առաջ։

5. Խորհուրդը նկատելով որ 1910ի ելեւմտացոյցին մէջ Տնտես. Խորհրդոյ կողմէ իբր կրթական զանազան ծախք 1000 դրշ. յատկացուած է, մինչդեռ դպրոցական վիճակացոյցերու տպագրութեան եւայլ ծախքերու համար պէտք կայ 3,000 դրշ.ի որոշեց այս կէտը Վարչութեան նկատողութեան յանձնել։

6. Նիկոմիդիոյ Գաւառ. Ուսումն. Խորհուրդը Սահմանադրութեան տրամադրութեանց յենլով, կը պնդէր ուսուցիչներու քննութիւնը գնահատելու եւ անոնց գաւառին մէջ պաշտօնավարութիւնը արտօնելու մասին իր ունեցած իրաւունքին վրայ։ Խորհուրդը թէպէտ նշմարեց որ Կազմ. կանոնագրի 34րդ յօդուածին եւ Ազգ. Սահմանադրութեան 98րդ յօդուածին մէջ հակասութիւն մը կայ, բայց Կազմ. կանոնագրի բացորոշ տրամադրութիւններուն հակառակ կարելի չէ վկայական տալու արտօնութիւնը յանձնել Գաւառ. Ուսումն. խորհուրդներուն։ Այսուհանդերձ, որոշեց Կազմ. կանոնագրի վերաքննիչ մասնախմբին ուշադրութեան յանձնել այս պարագան, հաշտեցնելու համար սահմանադրութեան վերոյիշեալ յօդուածին հետ։

7. Բալուէն 10 ուսուցիչներու վկայական տրուեցաւ, ղրկուած քննութեան փորձերուն վրայ։

8. Օրթագիւղի Երիտասարդաց Միութեան կանոնագիրը վերադարձուեցաւ, ինչ ինչ փոփոխութիւններ կատարուելու համար։

ՄԻԱՑԵԱԼԸ

Միացեալ Ընկերութեանց պարահանդէսի Կարգադիր Յանձնախումբը կը խնդրէ մեզմէ ծանուցանել թէ պարահանդէսի գացողներուն համար յարմար սեւ վայելուչ զգեստ կրել անհրաժեշտ է, որովհետեւ Յանձնախումբը պատշաճութեան այս օրէնքը խստիւ պիտի յարգէ և թոյլ չպիտի տայ որ ամէն հագուստով պարահանդէս մտնէ ուզողը։

ՏՆՏԵՍ. ԽՈՐՀՈՒՐԴ

1. Սկիւտարի Աղքատախնամը Տնտես. Խորհուրդին մատուցած ըլլալով իր 14ամսեայ գործառնութեանց հաշիւները, Կեդր. համարակալութեան յանձնուեցաւ, նախաքննութեան համար։

2. Բէնկեանի Թաղ. Խորհուրդը գրով մը յայտնած ըլլալով որ հանգ. Թաթուլ էֆ. Մեծատուրեանի վրայ պահանջ մը ունի եկեղեցին, խնդրած էր անոր յանձնումը։ Խորհուրդը բանակցելով հանգուցեալին ժառանգորդներուն հետ, գանձեց անոնցմէ եկեղեցւոյ վերոյիշեալ պահանջը, 72ուկէս օսմ. ոսկի և յանձնեց Տէօյչ-Պանքի չահագործուելու համար, մինչեւ ցնոր անօրինութիւն։

ԿՐԹԱԿ. ԿԱՆՈՆԱԳԻՐԸ

Քաղաքական ժողովոյ որոշմամբ յանձնարարուած է Ուսումնական խորհրդոյ անփոփոխ գործադրութեան դնել արդէն ընդունուած վարժարանաց կազմական կանոնագիրը եւ կրթական ծրագիրը՝ մինչեւ որ անոնց վերջնական քննութիւնն ու վաւերացումը տեղի ունենան ազգ. Ընդհ. Ժողովին կողմէ, եւ հետեւապէս նոր մեկնութիւններով տեղի չտալու ընկալեալ ձեւէն ու եղանակէն տարբեր անօրէնութիւններ եւ յաւելումներ։

ԵՒՐՈՊԱՑԻՒՆ ՆՊԱՍՏԸ

Քաղաքական ժողովը յանձնարարած է Ուսումնական խորհրդոյ յայտագրով մը պարզել թէ ինչ հիմերու վրայ մտադրած է կարող ուսանողներ ղրկել Եւրոպայի զանազան երկրորդական վարժարաններու մէջ, եւ այս նպատակով որոշած է դեսպանատուններու մօտ հարկ եղած դիմումն ընել, թոշակներ հաստատել տալու համար, ուրկէ [illegible] կը մնայ Քաղաքական ժողովը։

ԷՋՄԻԱԾՆԻ ԳՈՐԾԵՐ

Թիֆլիզի տեղական Տօւման քննեց Էջմիածնի վանքին պատկանող հողաբաժնի գնման հարցը։ Էջմիածնի վանքին կողմէ իբրեւ անոր չահերուն պաշտպան, բացատրութիւններ տուաւ Եփրեմ վարդապետը որ յայտնեց թէ՝ Սինոդը պատրաստ է Մուխրանեան փողոցին մէջ իր ունեցած հողաբաժինը տալ քաղաքին և փոխարէնը ստանալ միայն հողաբաժին Պասկով կոչուած մասին մէջ։

ՆՈՒԷՐ

Բաքուի վաճառական Ս. Գ. Պօղոսեան Թիֆլիս քաղաքին նուիրեց իր ամբողջ հարստութիւնը, բացի իր կնոջը կտակած 10,000 րուբլիէն և ազգականներուն կտակած 2000 րուբլիէն, իր անունով թոշակաւորներ հաստատելու համար բարձր կրթական հաստատութիւններու մէջ։ Նահանգական դատարանը կտակը հաստատեց։ Այժմ հանգուցեալի կտակակատարները՝ Մ. Սարգսեան և Յ. Խանունցեան հաշուեներկայացուցերն քաղաքի վարչութեան։ Թաղման ծախքերը հոգալէ յետոյ՝ կանխիկ դրամ կը մնայ 7975 րուբլի այսինքն գումար մը, որ հանգուցեալին այրին և ազգականներուն մնացած գոհացում չի տար։ Մինչդեռ Ս. Պօղոսեան իր հարստութիւնը 100,000 րուբլի կը հաշուէր։

30.000 ՐՈՒԲԼԻԻ ԿՏԱԿ ՄԸ

Մելիտոպոլի բնակիչ եւ բնիկ Հին-Ղրիմցի Գէորգ Սրապիոնեան Կարա-Մուրզա՝ 84 տարեկան ծերունի մը կտակով մը 30.000 րուբլի թողուցեր է հետեւեալ նպատակներով. 5000 րուբլիով պիտի չինուի Ղրիմի Ս. Խաչ վանքի այրուած չինութիւնը (կըրաստոնը), 5000 րուբլի կը թողու անդրիոյն Հայոց ուսումնարանին անհրաժեշտ իբրեւ անձեռնմխելի դրամ, որուն տոկոսները պիտի ծառայեն իբրեւ եկամուտ միջնական աղքատ պէտքերու համար եւ 20,000 րուբլի ալ կը կտակէ Կովկասի հայաբնակ վայրերէն մէկուն մէջ գիւղատնտեսական ուսումնարան մը հիմնելու նպատակով։

ՄԱՍԻՍ ԼԵՌԱՆ ՎՐԱՅ

Թիֆլիզի օդերեւութաբանական դիտարանը մտադիր է այս տարի յատուկ չինութիւն մը հաստատել Մեծ Մասիսի վրայ և հոն ղրկել քանի մը դիտողներ որպէսզի անոնք ամիս մը չարունակ իրենց ետեւէն կատարեն օդերեւութաբանական դիտողութիւններ։

ՀԱՅ ՀԵՂԻՆԱԿԸ

Ժամանակին հաղորդած էինք, որ կովկասցի ծերունազարդ թատրերգու Գ. Սունդուկեանի վերջին՝ «Սէր և ազատութիւն» պիէսը կը թարգմանուի վրացերէն լեզուով։ Այժմ թարգմանութիւնը արդէն վերջացեր է։ Պիէսը թարգմաներ է հեղինակի օգնութեամբ Իօսէբ Իմէդաշվիլին, մտցնելով անոր մէջ որոշ փոփոխութիւններ հեղինակին թելադրութեամբը։ Մօտ օրերս այս պիէսը պիտի ներկայացուի վրաց բեմին վրայ։

ՀԱՅ ԱՒԱԶԱԿՆԵՐ

Նախընթաց շաբթու Թիֆլիզի երեք հայեր Ալեքսանդրեան փողոցի մէջ կը հանդիպին ուսուցիչ Սօլովեանի 15 տարեկան Համբակին և կառք նստեցնելով կը տանին երկաթուղիի կայարանը։ Այդտեղ անծանօթ չարագործները կաշառելով երկաթուղիի պաշտօնեայ մը, երկաթուղիի կը նստեցնեն Համբակ Սօլովեանը և կը տանին Կարսի գծով։ Նաւթլուղ կայարանը հասնելով կ'իջնեն իրենց «գերի»ին հետ և կը տանին գիւղ մը քաղաքէն քիչ հեռու։ Գիւղին մէջ չարագործները տղէն կը պահանջեն նամակ գրել հօրը և ստանալ 500 րուբլի փրկանք, տղէն ազատելու համար։ Տղան կը պատասխանէ որ իրենք հազիւ օրական ապրուստը կը ճարեն, ի՞նչպէս կրնան 500 րուբլի տալ։ Երկու օր տղան պահելէ յետոյ և տեսնելով որ ապարդիւն է այլ եւս պահել, չարագործները տղան Նաւթլուղի կայարանը կը ձգեն և կը փախչին։ Գիւղին բնակիչները, որոնք երկու օր ականատես կ'ըլլան այս «գերեվարութեան», իրենց վախէն ոչ մէկ բան չեն յայտներ իշխանութեան։

ՍԿԻՒՏԱՐԻ ԵՐԱԺՇ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

Սկիւտարի Երաժշ. Միութիւնը, անցեալ կիրակի կէսօրէն վերջը Սկիւտարի մէջ ներկայացուց իր [illegible] աշխատութեանց առաջին արդիւնքը։ Վեց ամիսներ առաջ կազմակերպուած այս Միութեան գլխաւոր նպատակն է գոհացում տալ իր անդամներուն երաժշտական ճաշակին և երկրորդ՝ ժողովուրդին մէջ արծարծել երաժշտութեան մասին համակրութիւն և սէր։ Խումբը որ կը բաղկանար երեսուն անդամուհիներէ և երեսուն անդամներէ յաջողեցաւ արտայայտութեամբ երգել և ներկայ խուռն բազմութեան գնահատման ու քաջալերանքին արժանանալ։

ԴԱԼԹԱՅԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑ

Պատ. Խնամակալութիւնն և մայրը շնորհակալութեամբ կը ծանուցանեն թէ՝ Բարեսէր ոմն 2 թէնէքէ քարիւղ նուիրած է որբանոցին և խոստացած է ամէն ամիս չարունակել։ Տիկ. Վասիլուհի Գարակէօզեան սամուր օձիք մը նուիրած է որբանոցին ամուսնացող սանուհիներէն մէկուն օժիտին համար։ Նաև Եդուարդ էֆ. Գարակէօզեան 1 օսմ. ոսկի։ Յովհաննէս էֆ. Ֆրէնկեան իր այցելութեան առթիւ 2 օսմ. ոսկի, Նաև 3 հատ զորգ նուիրած է։ Բարեսէր ոմն իր զաւկին անուան տօնախմբութեան առթիւ մատաղցու ոչխար մը նուիրած է։

ԿԻՒՏԷՆԵԱՆ ԻԶՄԻՐԻ ՄԷՋ

Պ. Սուրէն Պարթեւեան առջի գիշեր Իզմիրէն հեռագիր մը ուղղեց խմբագրութեանս, որով կը ծանուցանէ թէ՝ ծանօթ հայ ջութակահար Պ. Հայկ Կիւտէնեան Քրամէր Բալասի մէջ՝ նուագահանդէս մը տուած է որուն ներկայ եղած են կուսակալը, բարձրաստիճան անձնաւորութիւններ և Իզմիրի ամբողջ բարձր դասակարգը։ Մեծ յաջողութիւն ձեռք բերեր է հայ արուեստագէտը։ Կուսակալը հրապարակաւ շնորհաւորեր է Պ. Կիւտէնեանը և խումբ մը կիներ չքեղ ծաղկեփունջով մը նուիրած են։ Հրապարակային խանդավառ ցոյցերու առարկայ եղեր է հայ արուեստագէտը։

ՆՈՐ ԲԵՄ
ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՄԲ ՏԻԿԻՆ ՍԻՐԱՆՈՅՇԻ

Այս գիշեր, ժամը 2ին (Ռ. Ե.), Բերա, Օտէօն թատրոնին մէջ պիտի ներկայացուի ռուս բռնակալութեան դէմ և «Արցունքի Հովիտ»ի մեծանուն հեղինակ Ա. Ահարոնեանի՝ բանտին մէջ գրած հայկական տառապանքներու ճշգրիտ տիպարը՝

ՈՒԽՏՈՒԱԾՆԵՐԸ կամ ՆՈՐ ՆԵՐԿԻՆԸ

խիստ յուզումնալից տեսիլ, 3 գործողութեամբ և մէկ պատկերով, և

ՊԼՏՇԱՆ ԿԱՐԴԵՐ

2 արարնոց զաւեշտը։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՅՈՅՆԵՐՈՒ ԶԻՆՈՒՈՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

Proodos կը յայտնէ որ ներկայ դահլիճը դեռ նպաստաւոր պատասխան մը չէ տուած 1909 սեպտ. 23ին Տ. Եօաքիմ պատրիարքի տուած մէկ թագրիրին, որով կարգ մը պայմաններ առաջարկուած էին Յոյներուն զինուորական ծառայութեան, բանակին մէջ եկեղեցի և քահանայ գտնուելու և ուրիշ խնդիրներու մասին։ Նոյն թերթը կ'ըսէ թէ Նախորդ եպարքոս Հիլմի փաշա խոստացած էր կարգադրութիւն մը ընել այդ մասին, Տ. Եօաքիմ դարձեալ պիտի դիմէ կառավարութեան, կրկնելով իր պահանջումները եւ միւս համայնքներու պետերուն հետ միասին պիտի խնդրէ [illegible] որ Պոլսոյ զինուորները [illegible] միայն։

ԾԵՐԱԿՈՅՏԸ

Երէկուան նիստին հրաւիրուած էին Ներքին գործոց ու Ելեւմտական նախարարները որոնք հարցապնդուեցան Քաղաքապետութեան կնքելիք մէկ միլիոն [illegible] ոսկիի փոխառութեան խնդրին առթիւ։ Երկար բացատրութիւններէ եւ վիճաբանութիւններէ վերջ որոշուեցաւ որ այդ փոխառութիւնը կնքուի Ելեւմտական նախարարութեան երաշխաւորութեամբ եւ Ներքին գործոց ու Հանրային չինութեանց նախարարութիւններուն հակակշռին ներքեւ։

ՕՍՄԱՆԱ-ՊՈՒԼԿԱՐ ԸՆԴՀԱՐՈՒՄԸ

Թուրքօպուլկար սահմանագլուխին վրայ տեղի ունեցած վերջին ընդհարումին պատճառները քննելու համար Օսմ. կառավարութեան կողմէ ղրկուած մասնաւոր յանձնաժողովին անդամները, չկրցնալով համաձայնիլ Պուլկարներուն հետ, Սէլանիկ վերադարձած եւ իրենց տեղեկագիրը մատուցած են պատկանեալ իշխանութեան։

ԲԱՆՏԱՐԿՈՒԹԻՒՆ

Միլլիյէ հրատարակուող Պայիաճ թերթի խմբագիր Լաւէժ Բաւհին, որ անցեալ առաջ բանտարկուած ու յետոյ ազատ արձակուած էր, երկու տարուան բանտարկութեան դատապարտուած է տեղւոյն դատարանին կողմէ։ Խմբագիրը վերաքննութեան դիմած է։

ՈՒՆԿՆԴՐՈՒԹԻՒՆ

Եպարքոսը, երէկ, կայս. պալատ երթալով, Սուլթանին ներկայացաւ։

ՍԱՅԻՏ ՓԱՇԱՅԻ ԿԱՐԵՒՈՐ ՆՈՒԷՐԸ

Ծերակոյտի Նախագահ Սայիտ փաշա Բերայի մէջ ունեցած իր խոշոր մէկ կալուածը, Խրիմթեքի բաժամ, օսմ. նաւատորմի նպաստաւորաց մարմնոյն նուիրած է։

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

«Նասիօնալ Բրօթէքթօր» ապահովագրական ընկերութեան գրասենեակները փոխադրուած են Ղալաթիա, Իւեաւի խան, թիւ 7-8։

ԱԶԴ. — Հանր. Պարտքի Վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ կազի մօթէօրներու, ելեքտրական մեքենաներու, կեդրոնախոյս ջրհաններու նուագուրդը, որ նախապէս 22/7 մարտին որոշուած էր, փետր 27/12 մարտ չաբաթ օրուան յետաձգուած է, առտուան ժամը 10ին։ Յատակագիծերը և չինուածացոյցերը փետր. 23/3 մարտին պէտք է յանձնուին։ Առձեռն երկաթուղիի նուագուրդը, որ նախապէս փետր. 20/5 մարտին որոշուած էր, փետր. 25/10 մարտ հինգշաբթի օրուան առտուան ժամը 10ին յետաձգուած է։ Յատակագիծերուն և չինուածացոյցերուն յանձնումը պէտք է կատարուի փետրվար 20/5 մարտ չաբաթ օրը։

3—1 ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԲԱՑՈՒՄ, Փետր. 20/5 Մարտ

Օսմ. միացեալ բացուեցաւ ղրշ.	103—33
» » վար գին	103—30½
» » բարձր գին	103—35½
» » գոցուեցաւ	103—34
Բում. Երկ. բացուեցաւ ֆր.	213—25
» » վար գին »	213—12
» » բարձր գին »	213—62
» » գոցուեցաւ »	213—50
Կ. Պոլսոյ Թրամուէյ »	10—45
» Ժուիսանս	6—35
Օսմ. Ապահ. ընկ. Լ. Օ.	4—37
Շիրքէթի Խայրիյէ »	40—
» » Օսմանե »	1—15
Քրէտի Ֆոնս. Եժիբս. հին Թր.	320—
» » » Նոր »	270—
Թրամուէյ »	79—
Ջարթրէգ »	45—
Կ. Պոլսոյ քարուս »	438—
Պանք. Օթթոմ. Լ. Օ.	20—20
Օսմ. ծխախոտի ընկ. »	17—20
Օրիանթալ քարքէթ. »	12—20

ՔԻՉ ԴՐԱՄՈՎ
ՇԱՏ ՈՍԿԻ ՇԱՀԻԼ
ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
ՊԱՇՏՕՆԵԱՆԵՐ ԵՒ ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԻ ՏՆՕՐԷՆՆԵՐ ՊԻՏԻ ԿԱՐԳԵՆՔ

Մեր գլխաւոր Անգլիական և Ֆրանսական կալուածական պանքաներու և երկաթուղիի պարտաթուղթերէն չատ աժան և վիճակահանութեան կազմակերպութեամբ աւելի չահաւոր եղած պարտաթուղթերը Հոլանտ. կառավարութեան 1904ին փոխառութիւնը կազմող կալուածական պանքայի պարտաթուղթերն են։ Այս փոխառութիւնը Հոլանտական կառավարութեան և Թագաւորին պաշտօնական արտօնութիւնովը հրապարակ հանուած և կալուածական դրաւով երաշխաւորուած է։ Այս պարտաթուղթերը տարին 6 անգամ քաշուելու պայմանաւ, 62,500 75,000, 100,000, 125,000, 250000 ֆրանքնոց մեծ պարգեւներ, ընդամէնը 1.450,950 ֆր. չահող թիւեր ունին։ Այս պարտաթուղթերը հիմակուան աժան գինով՝ 166 ղրշ.ի կամ 35 ֆր.ի գնողները 72 տարի բնաւ ո՛ և է վճարում ընելու պարտաւոր պիտի չըլլան և վիճակահանութիւններուն պիտի մասնակցին ու այսպէսով կամ իրենց տուած յղէտմը աւելուածական գումարով ետ պիտի առնեն և կամ կարեւոր պարգեւ մը պիտի չահին։ Ըսել է որ բնաւ վնաս չկայ, որովհետեւ պարտաթուղթ է։ Եթէ պարգեւ ելլէ ու դուք տեղեկութիւն չունենաք, ձեր դրամը չի կորսուիր։ Վիճակահանութիւնը կը կատարուի հրապարակով և Հոլանտական կառավարութեան հսկողութեան տակ։ Ինչպէս որ մեր գրասենեակին մէջ ծախուած ամէն տեսակ պարտաթուղթերուն համար կ'ըլլայ, հոլանտական կառավարութեան երաշխաւորեալ կալուածական պանքայի պարտաթուղթ գնողներուն ալ ամէն ատեն դրամ փոխ կը տրուի։ Մեր գրասենեակը որոշեալ գինով մը և ամէն ատեն ետ կ'առնէ այս պարտաթուղթերը (Մայրաքաղաքիս մէջ Հոլանտական պանքա չըլլալուն համար)։ Վիճակահանութեան ցուցակները ձրիաբար կուտանք մեր յաճախորդներուն։ Գաւառներէն գնել ուզողները մանդաւսօթով կամ չէքով պէտք է դիմեն Ղալաթիա, Բիւյիւք Թիւնէլ խան թիւ 7, «Ժողովրդային Վարկի Օսմանեան Ֆոնսիէ ընկերութեան» (Crédit populaire Ottoman) Գործակալ պաշտօնեաներու պէտք ունինք, որոնց դրամ պիտի չահեցնենք։

Ապրիլ 2ին քաշուելիք վիճակահանութիւն։

Պարգեւ			Ֆրանք
1			75,000
1			10,000
1			2,507
5	Ֆր.	1000էն	5,000
10	»	500»	5,000
40	»	250»	100,000
82	»	100»	8,200
200	»	75»	15,000
2400	»	50»	20,000
260	«	31,25	39,375
1000		19—37	190,075

ՏՕՔԹ. Մ. ՉԻԼԵԱՆ
ՎԿԱՅԵԱԼ ԲԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ
Ջղային, ներքին եւ տղայոց հիւանդութեանց

Տօքթ. Չիլեան որ երկար տարիներէ ի վեր Բարիզի մէջ բժշկութեամբ զբաղած է, այս անգամ մայրաքաղաքս գալով հաստատուած է Մագրիգիւղ։

Բացի ջղային, ներքին և տղայոց հիւանդութիւններէ, զորս Բարիզի հռչակաւոր մասնագէտ բրօֆէսօրներու քլինիքներուն մէջ կատարելապէս ուսումնասիրած է, կը դարմանէ նոյնքան կարողութեամբ մորթի և կանանց յատուկ ամէն հիւանդութիւններ։

Կը գտնուի Մագրիգիւղ, Սթանպօլ ճատտէսի իր բնակարանը, ամէն օր մինչեւ իրիկուն, իսկ Դշ. և Ուր. օրերը մինչեւ կէս օր միայն։ Դշ. և Ուր. օրերը կէս օրէ վերջը Սամաթիա, Հայկ էֆ. Ալլահվէրտեանի դեղարանին յարակից տան մէջ, ուր՝ ուրբաթ օրերը կը խնամէ նաեւ ձրի հիւանդներ։ 10—3

ՆՈՐ ԲԱՌԱԳԻՐՔ
ՀԱՅԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ
ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

ԳՈՐԾ ՊԱՏԿՈՒԱԾ ԻԶՄԻՐԵԱՆՑ ԳՐԱԿԱՆ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԷՆ

Նախնեաց բառեր.— Գաւառական բառեր.— Նորաբանութիւններ.— Հանրագիտական ծանօթութիւններ։

ՀԵՂԻՆԱԿ
ՍԻՄՈՆ ԳԱԲԱՄԱՃԵԱՆ
ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ
Թ. ՍԱԳԱՅԵԱՆ
Էջ 1400

Տպագր. Թ. ՍԱԳԱՅԵԱՆ.— 1910

Իր օգտակարութեան և անհրաժեշտ պէտքին համար բաւական ատենէ ի վեր սպասուած այս Բառարան կոչուած է մեծ պակաս մը լրացնել իր բառական ճշդութիւններով, ասութիւններով, հանրագիտական տեղեկութիւններով, եայլն, եայլն։

Գին թղթակազմ 35 ղրուշ, լաթակազմ 40 և կիսակաշի 50 ղրշ.։ Գաւառական յանձնարարութեանց համար մէն մի օրինակի համար 5 ղրուշ աւելի իբր փոստ ծախք։

Կը գտնուի բոլոր հայ գրավաճառներուն քով։ Կեդրոնատեղի վաճառման՝ Ղալաթիա, Պուրչուն Խան, թիւ 7, Սագայեան Տպարան։

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՕՍՄ. ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Ա. Զ. Դ.

Ատորագրեալ Տնօրէնութիւնս պատիւ ունի ծանուցանել թէ յառաջիկայ փետր. 15 (Ն. Տ.)էն սկսեալ Վէզիր խանէն Հայտար փաշա զրկուելիք «քարի կտորուանք ներու» (թաշ քըրընթըսը) փոխադրութեանց յատուկ 1906 մարտ 15էն ապագրուած թիւ 37 Բբբիբ Վիթէռ առժամ. այ բացառիկ սակագինին յառաջին յաւելուածը գործադրութեան պիտի դրուի։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար կը խնդրուի դիմել Հայտար-Փաշայի մեր Առեւտրական գրասենեակին։

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

Հայտար-Փաշա, 28 Յունվ. 1910

*** Ա.Զ.Դ.— Ատորագրեալ Տնօրէնութիւնս պատիւ ունի ծանուցանել թէ Սարըքէօյէն Հայտար-Փաշա տեղի ունենալիք Թափզակուի (քիլ) առաքմանց յատուկ թիւ 22 ԲԲԲԻԲ վիթէս առժամեայ բացառիկ սակագինին առաջին յաւելուածը (Տպագր. 1906 Մարտ 15) գործադրութեան պիտի դրուի։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար կը խնդրուի դիմել Հայտար-Փաշայի մեր առեւտրական գրասենեակին։

Հայտար-Փաշա, 12 Փետր. 1910

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

*** Ա.Զ.Դ.— Ատորագրեալ Տնօրէնութիւնս պատիւ ունի ծանուցանել թէ «Տէօյչէ Լէվանթէ Լինիէ» շոգենաւային Ընկերութիւնը որոշած է կանոնաւոր սպասարկութիւն մը հաստատել շոգենաւերու, որոնք ուղղակի Հայտար-Փաշայի Նաւահանգիստի քարափին պիտի մօտենան, և թէ 1904 Մարտ 1 Թուակիր իր ազդով ընդհանուր առ.ամբ վաճառականութեան ընծայած դիւրութիւններէն հաւասարապէս պիտի օգտուին նաեւ վերոյիշեալ Ընկերութեան պատկանող շոգենաւներէն ցամաք հանուած կամ նաեւ փոխադրուած ապրանքները։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար, կը խնդրուի դիմել «Տէօյչէ Լէվանթէ Լինիէ» ընդհանուր գործակալութեան, ի Ղալաթիա, Խավեար խան, կամ Հայտար-Փաշայի Նաւահանգիստի ընկերութեան գրասենեակին։

Հայտար-Փաշա 4 Փետր. 1910

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

Օ Ս. ԿԱՑՍ. Պ.Ն.Ք.Ս.

Ա.Զ.Դ.— Քոնսոլիտէ հարիւրին 4 Օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ 1904 մարտ 14ին ասարտող յիշեալ պարտաթուղթերուն թիւ 28 կտրօնները, ինչպէս նաեւ 4895 փետր. 1/14ի վճակահանութեան մէջ ամօրթի չահած պարտաթուղթերը չեղեալ պիտի համարուին, եթէ մինչեւ փետր. 28/13 մարտ չներկայացուին վճարման համար։

14—4

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Ազդ.— Թողեալ Հասոյթներու Վարչութիւնը կը ծանուցանէ որ հետեւեալ տեղերուն ձկնորսութեան տուրքին վարձակալութիւնը աճուրդի դրուած է չորս տարուան համար, սկսեալ 1910 մարտ 1էն.— Բրզ-Պաշը՝ Սէօքէի գաւառակին (Իզմիր) մէջ՝ Մէանտրի վրայ. նաեւ Պաթնոս և Բէմէր-Չիֆթլիք՝ նոյն տեղերը։ Աճուրդին մասնակցողները առջինին համար դին առաջարկած են 17300 ղրշ., երկրորդին՝ 2300։ Առժամեայ աճուրդը պիտի կատարուի 1910 փետր. 20ին, իսկ վերջնական աճուրդը՝ փետր. 27ին։ Աւելի գին տուողները պէտք է ներկայանան Հանր. Պարտքի Վարչութեան (Չընարանի ճիւղ) կամ Իզմիրի գլխաւոր տեսչութեան։

3—2

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Պոլսոյ համար Բօսթ Լօքալ տրկն.		108 ղր.
» » »	վեցամս.	60 »
Գաւառներու համար տրկն.		108 »
» »	վեցամսեայ	60 »
Արտասահմանի հմր. տարեկան		35 ֆր.
» »	վեցամսեայ	20 »

Թղթատարի ծախքը մեր վրայ. հասցէի փոփոխման համար 2 ղրշ.. բաժնեգիններ անպայման կանխիկ, ծանուցումներն առանձին կը սակարկուին. դրամ զրկելու ամենադիւրին եւ ապահով միջոցը Մանդաբօսթն է.

ԴԺՈՒԱՐԱՄԱՐՍՈՒԹԻՒՆ
ՍՏԱՄՈՔՍԱՑԻ

Վայրկենապէս կը բուժուին

ՇԱՆՏՐՈՆԻ "ԿՈՒԹ ՏԷ ՔՈԼՈՆԻ"ՈՎ

Ազդեցիկ բնդդէմ
ՍՐՏԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹՆԱՆՑ
ՔՕԼԵՐԻՆԻ ԵՒ ԹԱՆՁՔԻ

Բարիզ, 8, Վիվիէն փողոց, եւ բոլոր դեղարաններ

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

Ա.Զ.Դ.— Օսմ. ապահովագրական Ընկերութեան կեդրոնատեղին փոխադրուած է Ղալաթիա Մէրթէպանի փողոց, թիւ 7, Պանք ըը Սալօնիքի նախկին տեղը։

30—10

Արտօնատէր ԳԱՐԵԳԻՆ ՓՕՇԱՃԵԱՆ

ԼՈՆԺԻՆ

Աշխարհիս միակ ամենաբնտիր ժամացոյցը, պաշտօնապէս ընդունուած Միացեալ Նահանգներու եւ Իտալիոյ ծովային նախարարութիւններէն։

ՈՍԿԻ, ԱՐԾԱԹ, ՄԵՏԱՂ ԱՄԷՆ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ

Ինչո՞ւ կիրթ ճաշակի և ուղիղ դատողութեան տէր ամէն գնորդ նախապատուութիւն կուտայ ԼՈՆԺԻՆ ժամացոյցին. — Որովհետեւ ճշգութիւն, տոկունութիւն, նրբարուեստ աշխատութիւն և վայելչաձեւութիւն անոր գլխաւոր արժանիքը կը կազմեն և լրջօրէն երաշխաւորուած են։ Ինչո՞ւ ԼՈՆԺԻՆ ժամացոյցը ամէնէն բազմաթիւ և ամենաբարձր վարձատրութեանց արժանացած է.— Որովհետեւ հիանալի կերպով կ'իրականացնէ արուեստին բոլոր կատարելագործումներն և իր նշանաւոր արդիւնքներով միշտ կը գերազանցէ համանման արտադրութիւնները։

5 մեծագոյն մրցանակներ.—Անվերս (1885), Բարիզ (1889), Պրիւսէլ (1897), Բարիզ (1900), Միլան (1906)։
2 առաջին մրցման, անդամ ժիւրիի.— Ժընէվ (1896), Թուռ (1899)։
4 Ոսկի մրցանակներ, 35է աւելի ուրիշ մրցանակներ Նէօշադէլի դիտարանէն։
16 ցուցահանդէս.— Բարիզ, Վիեննա, Ֆիլատելֆիա, Անվերս Ամսթէրտամ, Չիքակօ, եւն., եւն.։

50—40

Թուրքիոյ համար ընդհանուր ներկայացուցիչ ՆԱՍԻՊ Խ. ՃԷՃՎԷՃԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ Մեծ Շուկայ, Մանճազաճըլար, 44—46. Կ. ՊՈԼԻՍ

Կը խնդրուի զգուշանալ մէջ սոյն վաճառատան բազմաթիւ յաճախորդներէն, պէտք է ներկայանալէն առնուազն մէկ ամիս առաջ զրկել իրենց ապրանքները, յապաղմանց չենթարկուելու համար։

Յիշեալ վաճառատան մէջ կը գտնուին նաեւ ամէն տեսակ գոհարեղէններ եւ ոսկի շղթաներ։

ՏՀԻ ՆԷՇԸՆԼ ՊՐՕԹԷՔԹԸՐ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ

Լիվրփուլ, Չըրչ փողոց, թիւ 38

Ընկերութիւնս իր անհաւասար ուղղամտութեան և արդարասէր ու պատրաստակամ առլորութեան համաձայն՝ կը հատուցանէ ապահովագրեալներուն բոլոր վնասները։ Ապահովագրական ընկերութեանց համաձայնադրովէն (սինտիքա) դուրս կ'աշխատի։

Ամէնէն նպաստաւոր պայմաններ՝ քար ուրիշ ո՛ և է ընկերութիւն։ Արեւելքի համար մասնաւոր զեղչեալ սակացոյց։

Արեւելքի Ընդհանուր Տնօրէն

Վիլհէն Ա. Գալթաեան

Կալաթա, Իլիասի խան թիւ 7—8։

Գործակալութիւնք, Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ԺԱՄԱՆՈՒՄՆԵՐ

Իմերէթի շոգենաւը Սև ծովէն հոս կը հասնի Փետր. 22ին։

Իօնի շոգենաւը Մարսիլեայէն հոս կը հասնի Փետր. 15ին։

Իօնի շոգենաւը Սև ծովէն հոս կը հասնի Մարտ 8ին։

Իմերէթի շոգենաւը Մարսիլիայէն հոս կը հասնի Մարտ 15ին։

Ֆրիժի շոգենաւը Մարսիլիայէն հոս կը հասնի Մարտ 1ին։

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Իմերէթի շոգենաւը, Նաւապետ Բէքու, Մարտ 16ին, չորեքշաբթի օր, իրիկուան ժամը 4ին, ճամբայ կելլէ դէպի Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում և Նովորոսիսք։

Ֆրիժի շոգենաւը, Նաւապետ Միթրէսէ, Մարտ 2ին, չորեքշաբթի օր, իրիկուան 4ին, կը մեկնի դէպի Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում և Նովորոսիսք։

Իօնի շոգենաւը, Նաւապետ Պուլ, Փետ. 16ին, չորեքշաբթի օր, իրիկուան ժամը 4ին, ճամբայ պիտի ելլէ դէպի Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում և Նովորոսիսք։

Իմերէթի շոգենաւը, Նաւապետ Բալվիէս, Փետր. 23ին, առտուան 11ին ճամբայ պիտի ելլէ դէպի Մուտանիա և Մարսիլիա։

Իօնի շոգենաւը, Նաւապետ Պուլ, Մարտ 9ին, առտուան ժամը 11ին, կը մեկնի դէպի Մուտանիա և Մարսիլիա։

Ա. կարգ	Բարիզի համար	200 ֆր.	
»	» Մարսիլիոյ	»	160 »
Բ.	» Բարիզի	»	150 »
»	» Մարսիլիոյ	»	120 »

Ա. կարգ Լոնտոնի համար 248.35 ֆր.։ Բ. կարգ 185.10 ֆր. (Տիէրի ճամբով)։

Տեղեկութեանց համար դիմել Գաբրիէլ Թաֆլեան, քարափին վրայ։

26 Թ. ՈՒՊՈՒԼ

Cie RUSSIE

Navigation à Vapeur et de Commerce

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երթեւեկութիւններ

Յունվ.

Դշ. 6/19	Ինէպոլի, Սինօպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասօն, Տրապիզոն, Րիզէ և Պաթում. կէս օրէն առաջ ժամը 10ին։
Դշ. 30/12	Օտեսա. Իրիկուան ժամը 4ին։
Ուշ. 30/12	Իզմիր, Պիրէոս և Աղեքսանդրիա. ժամը 10ին։
Եշ. 31/13	Օտեսա. ժամը 4ին։
Ո. 2/15	Սէվաստոպոլ. ժամը 10ին։
Շբ. 2/15	Օտեսա. ժամը 10ին։
Շբ. 2/15	Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Քիոս, Հռոդոս, Մէրսին, Իսքէնտէրուն, Թրիպոլի, Պէյրութ, Հայֆա, Եաֆա, Բաս.-Սայիտ և Աղեքս. ժամը 4ին.

ՍՕՍԻԷԹԷ ՄԻՒԹՈՒԷԼ ՖՐԱՆՍԷԶ

ՏԸ ԼԻՕՆ

ԴՐԱՄԱԴԼՈՒԽՆԵՐ ԿԱԶՄԵԼՈՒ ՑԱՏՈՒԿՔՓՈԽԱԴԱՐՁ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ՁԵՌՆԱՐԿ ՊԵՏԱԿԱՆ ՔՕՆԹՐՕԼԻ ՏԱԿ

Լիոն, Օթէլ տը Վիլ փողոց, թիւ 77

ԱՄԵՆԷՆ ԿԱՐԵՒՈՐԸ ԵՒ ԱՄԵՆԷՆ ՀԻՆԸ, ՈՐ 1909 ՄԱՅԻՍ 15ԻՆ ՈՒՆԷՐ

Բաժնետէր	192,169
Ստորագրուած դրամագլուխ	215,573,800 ֆր.
Վճարուած դրամագլուխ	1,581,300 »

Վճարումներ 1 ֆր.էն սկսեալ. 100—500—1000 ֆր.ի և անկէ աւելի գումարներով ապահովագիրներ, 1—12 տարուան և աւելի պայմանաժամի մէջ վճարելի։

Ընդհ. գործակալ ԹՈՒՐՔԻՈՅ, ԵԳԻՊՏՈՍԻ, ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ, ՊԱԼՔԱՆԵԱՆ ԵՐԿՐԱՑ ՀԱՄԱՐ

ՖՐԱՆՍՈՒԱ ՏԸ ՔԱՐԱ

Ղալաթիա, Սէն-Բիէր խան, թիւ 25-26

Կ. Պոլսոյ ընդհ. գործակալութեան դրամատուն՝ ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷ, Ղալաթիա.

Գործունեայ գործակալներ կը փնտռուին տրուարձաններու, օսմ. նահանգներու և յիշեալ երկիրներու համար։ Նպաստաւոր պայմաններ։ 50—45

ԿՈՒԶԷՔ

ԱՆԽԱՐԴԱԽ ԻՒՂ ԳՈՐԾԱԾԵԼ ՁԵՐ ԿԵՐԱԿՈՒՐՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

ԸՆՏԻՐ ԿԱՐԱԳ ՈՒՏԵԼ

ԴԻՄԵՑԷՔ

ՔԱՖԱՏՕՖԻ ԵՂԲԱՐՑ

ԱՅՆ ՆՈՐԱՀԱՍՏԱՏ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ ՈՐ ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ ՂԱԼԱԹԻԱ

ԽԱՐՍԱՃԸ ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 13

12—7

ՏԵՐՈՒՊԷԻ ԷՔՍԹՐԱ ՄՈՄԵՐ

Տէրուպէի էքսթրա ընտիր մոմերը գնեցէք, որոնք ո՛չ ծուխ կ'արձակեն և ո՛չ կը վազեն։ Այդ մոմերուն պատրաստութեան համար մեծ խնամ տարուած է։ Գինն ալ աժան է։ Կը ծախուի գլխաւոր խանութպաններուն և Պոլսոյ, Բերայի ու Ղալաթիոյ մեծ վաճառատուններուն քով։ Վաճառման կեդրոնատեղին է Պալըգ Բազար, Նէվշէհր խան, թիւ 9, Բօրլօղլու և ընկերութեան մօտ։

Ընդհանուր գործակա Ս. ԱՄԱՐ ԵՒ ԸՆԿ.

75—40

ԼԱ ՔՕՔՕԶ

Կերակուրներու պատրաստութեան մէջ լա քօքօզի գործածութիւնը շատ աւելի նպաստաւոր է քան կարագը, ձէթը և արպը։ Միեւնոյն կերպով կը գործածուի,– ԲԱՑՑ ՄԷԿ ՔԱՌՈՐԴ

ՆՈՒԱԶ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ

Լա Քօքօզ բուսական զուտ և անխարդախ կարագ մըն է։

Լա Քօքօզ, Մակնան Եղբարց վաճառանիշով, մեծապէս յանձնարարելի է առողջապահական տեսակէտով։ Բոլոր հիւանդանոցներուն մէջ կը գործածուի։ Մակնան Եղբարց վաճառանիշով այս իւղը փնտռեցէք բոլոր գլխաւոր նպարավաճառներուն մօտ, վաճառման կեդրոնատեղի Ղալաթիա, Մէհմէտ Ալի փաշա խան՝ Ն. Ս. Քէվլէնճիօղլու և Որդի վաճառատունը, Պոլիս՝ Լէօն Տ. Սէմախ, Լիմոնճըար փողոց, թիւ 53։

Ընդհ. գործակալ Ս. ԱՄԱՐ ԵՒ ԸՆԿ.

75—37

ԱՄԷՆ ՄԱՐԴ ԿԸ ՓԱՓԱԳԻ ԻՐ ՆԱԽԱՍԻՐԱԾ ԱՐԴՈՒԶԱՐԴԵՐՈՎ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՈՒԻԼ

„ՓԱՌՆԱՍ"Ի

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՈՑԻՆ ՄԷՋ

Բերա, Մեծ Փողոց, Թիւ 288

ԱՆՀԱՒԱՏԱԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ

6 ճապինէ լուսանկար՝ բլաքինատիպ 40 ղր.
6 ճապինէ լուսանկար՝ փայլուն 20 ղր.
Գունաւոր լուսանկր. բնական մեծ. 120 ղր.
12 ճապինէ լուսանկար՝ բլաքինատիպ եւ մեկ ակրաճտիպման 108 ղր.

ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ԽՆԱՄԵԱԼ ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆ

ԻԻՂԱՆԵՐԿ ՆԿԱՐՉՈՒԹԻՒՆ ՄԵՏԱՔՍԻ. ԿՏԱՒԻ ԵՒ ԹՈՒՂԹԻ ՎՐԱՅ

Կ'ուզե՞ս որ ամեն կերպով գոհ դառնաս, Փութա՛ լուսանկարուիլ ի «ՓԱՌՆԱՍ»։

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՋԵՐՄԱՄԻՋՈՒԹԵԱՆ

ՏՕՔԹ. ՈՒՂՈՒՐԼԵԱՆ

Գաղղիական եւ մորթային հիւանդութեան

Երկար ժամանակ վերոյիշեալ հիւանդութիւններն իրեն մասնագիտութիւն ըրած, Տօքթ. Ուղուրլեան էֆ. որ ծանօթ է արդէն մայրաքաղաքիս Հայ բժշկական դասուն մէջ, աշխատած է բաւական երկար տարիներ Ազգ. Հիւանդանոցի և Շիշլիի Անկելանոցին մէջ։

Իրեն դիմող հիւանդները կը դարմանէ, իր գործատեղին՝ Սիրքէճի Թըրամվայի ճամբուն Ֆէսլիս լուսանկարչատան առաջին յարկը։

Խնամով և կարճ ժամանակի մէջ դարմանուիլ փափաքողները կարող են իր փորձառութեան դիմել, համակրելի բժշկին մեթօտէն օգտուելու համար։

Աղքատները ձրի։

Ծանօթ.— Ամէն տեսակ գործողութիւններ միզանցքի և արգանդի հիւանդութեանց, մասնաւոր խնամքով։ 41—30

ՃՈԽ ՄԹԵՐՔ

ՔՕՍԹԻՒՄ-ԹԱՅԷՕՐՆԵՐՈՒ

ՓՈՒՐՕՆՆԻՍՈՄ

ՊԼՈՒԶՆԵՐՈՒ ԵՒ ԺԻՒԲԵՐՈՒ

ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ

ԹԻՐԻՆԿ

ՎԱՃԱՌԱՏԱՆ ՄԷՋ

ՂԱԼԱԹԻԱ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ Աւստրեւամերիկեան

Cie. de navigation Austro-Americana)

ԱՆԴՐԱՏԼԱՆՏԵԱՆ 45 ՇՈԳԵՆԱՒ

Կանոնաւոր մեկնում ամէն հինգշաբթի օր։ Մասնաւոր դիւրութիւններ կ'ընծայուին հայ ճամբորդներուն։ Շոգենաւերը կրկին պատուակ ունին։ Սնունդը խնամեալ է։ Ելեկտրական օդափոխում և լոյս։ Մարքոնիի դրութեամբ անթել հեռագիր։ Բժիշկ և դեղ ձրի։

Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել գլխաւոր գործակալութեան, Ղալաթիա. Շարապ իսկելէսի փողոց, Լոյտ Օթրիշիէն գործակալութեան նախկին շէնքին դիմաց եւ Արապեան խանին վերեւ թիւ 24։

Ընդհ. գործակալ

ԹԷՕՏՕՐ ՔՈՒՐՄՈՒՋԻ

ԱՄԷՆ ԿՈՂՄ ՓՆՏՌԵՑԷ՛Ք

ՁԱՎՈՒՇ ՕՂԼՈՒԻ

ՆՈՐ ՀՐԱՊԱՐԱԿ ՀԱՆԱԾ

ՊԱՀՊԻԿԷ ԵՒ ՎԱՖԱՆ

Սըկարի առաջնակարգ եւ ընտիր

ԹՈՒՂԹԵՐԸ

ԲՈԼՈՐ ԾԽԱՎԱՃԱՌՆԵՐՈՒՆ ՔՈՎ

ԿԸ ԳՏՆՈՒԻՆ 36-7

ԼԱՕ ՔԱՐ

Լնտ ճէնէրալ խնշըրանս քօրբօրէյշըն լիմիթըտ

Անգլիական ապահովագրական ընկ.

ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Ընկերութեան Կեդրոնատեղին. 4 Սէն Բոլս Չըրչեարտ Լոնտոն

Դրամագլուխ	Անգլ. Ոսկի		350,000
Պահեստի դրամ	»	»	122,781
Տարեկան հասոյթ	»	»	367,876

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԸ

օսմանեան կայսերական պանքա

Կալաթա-Պոլիս

Ընկերութիւնը Թուրքիոյ մէջ ապահովագրական ո՛ և է սէնտիքայի յարած չըլլալով, բացարձակ դիրքի մէջ է և կրնայ ամէն վտանգ ապահովագրել. հետեւաբար շէնքերու, կարասիներու և ապրանքներու վրայ հրդեհի դէմ ապահովագրութիւններու զանազան սէնտիքաներու գիներէն ՉԳԱԼԱՊԷՍ ԱԺԱՆ ԳԻՆԵՐՈՎ կ'ապահովագրէ. Վնասներու վճարումը տեղի կունենայ ՏԵՂԻՈՅՆ ՎՐԱՅ ամենամեծ առատաձեռնութեամբ և արագութեամբ։

ՃՕՐՃ ՉԻՋՆԸԼ ԷՆՏ ՍԸՆՍ ՔՕ. ԼՄԹՏ.

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՀԱՄԱՐ ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՔ

ԿԱԼԱԹԱ ԱՏԱԼԷԹ ԽԱՆ ԹԻՒ 12-16 Կ. ՊՈԼԻՍ

ՍԻՆԿԷՐ

ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ

THE SINGER MANUFACTURING Cie.

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատէ շինուած ըլլալով, իրենց տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են, որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէր Ընկերութիւնը ցարդ 490է աւելի պատւոյ վկայական և շքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն։

Մասնաճիւղեր բովանդակ Թուրքիոյ մէջ։

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միմիայն Սինկէր Ընկերութեան վաճառատուններուն մէջ։

Բերա	) 1. Մեծ փողոց, Պօն Մարշէի դիմաց, թիւ 343 և 343 կրկին։
	) 2. » » Կալաթա Սէրայի դիմաց։
Կալաթա	1. Սինկէր խան Թիւնէլի եաեւ։
	) 2. Թրամվայի կայարանին դիմաց։
Պոլիս	) 1. Սուլթան Համամ թիւ 2։
	) 2. Սուլթան Պայազիտ, Թրամվայի կայարանին դիմաց թիւ 13
Սկիւտար	) Զարչը Պօյը, թիւ 120։

Դասերը և նորոգութիւնները ձրի։ Սինկէր Ընկերութեան կեդր. վարչատեղին կը գտնուի Բերա, Մեծ փողոց, թիւ 343 և 343 կրկին, Սարգիս պէյ Տիւզ Օղլուի տունը։

33

ՔԻՍԱՐՆԱ

ՀԱՆՔԱՅԻՆ ՋՈՒՐ

աշխարհիս ամենէն ախորժահամ եւ ընտիր հանքային ջուրը

Փորձով հաստատուած է որ ՍՏԱՄՈՔՍԻ, ԱՂԻՔԻ, ԼԵԱՐԴԻ, ԱԻԱԶԻ և ՇԱՔԱՐԻ հիւանդութեանց վրայ բուժիչ յատկութիւններ ունի։ Բժշկական այդ հանքային ջուրի մասին Բժշկ. վարժարանի կողմէ քիմիական քննութիւն մը կատարուելով տեղեկագիր մը պատրաստուած է, որով կը հաստատուի թէ յիշեալ հիւանդութիւններուն վրայ բուժիչ ազդեցութիւն մը ունի անիկա, կը յանձնարարենք որ այդ հիւանդութիւններէն տառապողները խմեն ՔԻՍԱՐՆԱ հանքային ջուրը։

Վաճառման կեդրոնատեղին է Պոլիս, Մաքսատան կից, Եէնի խան։ Կը ծախուի նաև, Բերա, Սու-Թէրազի փողոցի անկիւնը գտնուող սրարեթրմանը, և Գատը-Գիւղ Համարաթի Վարչութիւնը և Քօօբէրաթիվի վաճառատունը, և բոլոր դեղարաններու մէջ։

36—19